

Berättelser som tolkar livet

av Maria Selinder

Förord

I bibeln finns en uppsjö av livserfarenheter samlade. Den berättar om människor på flykt, glädje och oro hos nyblivna föräldrar, svartsjuka och mobbning. Om tro, hopp och kärlek. Det är ord från en annan tid och kultur, men genom dessa berättelser kan vi finna hjälp att bearbeta det som är våra erfarenheter, våra frågor och vår längtan.

Berättelser som tolkar livet ger förslag på hur du tillsammans med barn och tonåringar, med hjälp av drama och värderingsövningar, kan skapa ett samtal kring det som händer nu idag utifrån bibeln. Du finner förslag på hur du kan ta kontakt med skola och andra organisationer i samhället och låta kyrkan bli en mötesplats där svåra frågor är tillåtna.

Maria Selinder ger förslag på hur vi gör bibeln åtkomlig och brännande aktuell för unga människor. Inte bara unga, förresten. Det är en inspiration för oss alla att läsa, förstå och studera bibeln såväl som livet.

Bokens förslag kan också ge upphov till nya dramatiseringar, värderingsövningar och tolkningar. Låt dig inspireras, och låt oss dela med oss av bibelns berättelser.

Karin Wiborn

En bok att använda för viktiga frågor

Bibeln har getts av Gud till oss människor för att vi ska upptäcka livet. Den dyker rakt in i alla de mänskliga konflikter som finns och påstår att det finns gemenskap i söndring, försoning där det är splittring och att Gud vill något med hela världen och varje människas liv. Bibeln tolkar livet. Också några av vår tids viktigaste frågor.

Hur kan vi föra fram bibeln och dess budskap? Den här boken innehåller ett antal dramatiseringar med samtalsunderlag för både barn och vuxna. Boken är tänkt som en hjälp för att diskutera olika samhällsfrågor utifrån bibelns berättelser. Angår bibeln oss idag? Handlar bibeln om våra liv?

I Valbo har missionsförsamlingen arbetat med ett helt program till skolorna. Församlingen erbjöd lektioner där bibelberättelser kopplats till aktuella frågor (som rasism, mobbning, kärlek och makt). Lektioner med värderingsövningar som gav eleverna möjlighet att ta ställning själva. På skolorna använde sig församlingen också av Frikyrkliga studieförbundets material *MOD – mångfald och dialog*, som består av värderingsövningar.

Under sex kvällar arrangerades offentliga samtalskvällar i kyrkan. En särskild inbjudan skickades till lärare, skolor, hemtjänsten, läkare, barnläkare, skolsköterskor, politiker, kyrkor, kommunen, Röda korset, Rädda barnen, Gästriklands Asylkommitté, Amnesty med flera.

För varje ämne hade man också en inbjuden föreläsare. Ett tips är att samarbeta med olika organisationer som är experter på just de samhällsfrågor som man vill ta upp. Kvällen kan varvas med musik och sång. I Valbo bjöd man även in en konstnär och lät högstadiel eleverna delta med en konstutställning till en av kvällarna.

På läger kan man låta en bibelberättelse och samhällsfrågor få vara studiematerial. Under ett nyårsläger, som Mellansvenska distriktet av Missionsförbundet och SMU anordnade, hade man *Tro, hopp och kärlek* som tema, där några bibelpersoner fick ”vara med” och inspirera deltagarna utifrån den nya bibelöversättningen.

Också en RIA-kväll kan man välja ut en bibelberättelse och en viktig samhällsfråga. Det är bra att vara medveten om att alla dessa ämnen kan beröra människor så djupt att det behövs uppföljande samtal och en kontinuitet i arbetet.

I gudstjänsten predikar vi oftast ur evangelierna och kyrkoåret skildrar Jesu liv och gärning. Det kan därför vara ett bra komplement till gudstjänstlivet att låta de livstolkande berättelserna i Gamla testamentet bli synliga.

Berättelser som tolkar livet

1. Kain, en mördare

(1 Mos 1:1–16)

Detta drama skrevs ursprungligen för högstadieelever och har uppförts på en högstadieskola. "Kain, en mördare" användes då som inledning på lektionen om människovärde och dödsstraff. Eleverna delades upp i mindre grupper, där de diskuterade fram argument för och mot dödsstraff och arbetade med värderingsövningar. "Kain, en mördare" kan också användas i ytterligare sammanhang, som tonårsläger, tonårs- och scoutkvällar eller i konfirmandarbetet.

Roller:

Eva

Adam

Kain

Berättare

Berättare: Han hette Adam och hon hette Eva. De älskade varandra. Eva var gravid och väntade sitt första barn. Hon längtade efter att barnet skulle födas. Hur skulle han se ut? Hur skulle det kännas att bli mamma till ett litet barn? Månaderna gick så långsamt. Men äntligen var det dags. Hon födde en pojke som fick namnet Kain. Eva var stolt över sin son. Kain var hennes stora pojke. Han fick så småningom en liten bror, Abel. Abel var så liten när han föddes. Men han var både tyst och snäll på nätterna. Han skrek inte alls. Kain och Abel växte upp och började leka tillsammans. Som alla barn bråkade de med varandra. Både Adam och Eva fick ibland gripa in. Kain kunde vara lite hårdhänt mot sin lillebror.

Eva: Ta det lugnt, Kain. Du borde ha bättre förstånd än att bråka med din lillebror. Du kan göra Abel illa. Bråka inte nu.

Adam: Låt Abel få som han vill. Du kan gå och göra något annat. Tänk på att Abel är yngst.

Berättare: Någonstans inom Kain växte en rädsla sig allt starkare, en rädsla för att inte vara bäst. Kain klarade inte av olikheten mellan sig och sin bror. Gång på gång var han tvungen att jämföra sig med sin bror. Bröderna växte upp och blev tonåringar. Abel var herde. Han kunde gå ute med djuren hela dagarna. Han levde för sina får. Kain var bonde. Han brukade sin jord. De hade lärt sig att bära fram gåvor till Gud. Man skulle ge en del av det man tjänade. Kain bar fram sin gåva till

Gud och det gjorde också Abel. Abel offrade de fetaste delarna av de förstfödda djuren i sin hjord. Som vanligt jämförde bröderna sig med varandra. Kain trodde att Abel var Guds favorit. Kain blev arg och gick undan för sig själv. Det var ingen som riktigt visste vad han tänkte och kände.

Eva: Jag förstod inte. Jag trodde aldrig att det skulle gå så långt. Jag kommer aldrig att glömma den dagen när jag förlorade mina båda barn. Min son slog ihjäl sin bror. De var ute på fälten. Kain överföll Abel och dödade honom. Hur kunde det hända? Sen flydde Kain bort och jag såg honom aldrig mer. På ett enda ögonblick hade jag förlorat mina barn. Kunde jag ha gjort något?

Kain: Jag har mördat min bror. Jag vet inte riktigt vad som hände. Jag har mördat honom. Ena sekunden var han där och nästa sekund var han död. Jag blev så arg. Jag slog och slog och slog. Jag var tvungen att sparka och slå ur mig all vrede. Jag bara fortsatte att sparka och slå. Det blev alldeles mörkt omkring mig. Jag såg ingenting. När jag slutade att slå låg han där stilla på marken. Nu är mitt liv slut. Jag är tvungen att fly och jag kan aldrig mer komma tillbaka. Jag är en mördare.

Berättare: Kain gick utan att se sig om. Gud ropade efter honom. Men Kain ville inte kännas vid att han dödat sin egen bror. Han låtsades inte om att han hade ett ansvar. "Ska jag ta vara på min bror?", ropade Kain. "Din brors blod ropar till mig från marken", sa Gud. "Förbannad skall du vara, bannlyst från marken som öppnat sin mun för att ta emot din brors blod, som du har utgjutit. Om du odlar marken skall den inte längre ge dig sin gröda. Rastlös och rotlös skall du vara på jorden." Kain gick utan att se sig om. Nu var han alldeles ensam. Kain slog ihjäl sin egen bror men berättelsen om de två bröderna slutar med att Gud låter Kain leva. Kain vågar inte möta Guds ansikte men Gud sätter ett omsorgsmärke på hans panna. Som om han ville säga: "Jag räknar med dig. Jag ser också dig, Kain."

Samtalsunderlag

- Samla tidningsnotiser om dödsstraff och läs upp för gruppen.
- Dela in alla i olika smågrupper med ca 5–6 personer i varje. Skriv ner argument för och mot dödsstraff. Diskutera argumenten tillsammans.

Förslag på argument för dödsstraff:

- Samhället har rätt att hämnas.
- Dödsstraff kan vara avskräckande.
- Samhället måste skydda sig mot de farligaste brottslingarna.
- I Gamla testamentet kan vi läsa om öga för öga, tand för tand.
- Har man dödat någon annan, har man inte längre rätt att leva.

- Dödsstraff kan vara en hämnd på någon som har mördat.
- Vi har inte möjlighet att låsa in alla brottslingar, därför är det bättre att avrätta dem.
- När man använder sig av dödsstraff förhindrar man fortsatta brott.

Förslag på argument mot dödsstraff:

- Dödsstraff kränker rätten till liv.
- Oskyldiga kan dömas till döden och när någon är avrättad av misstag går det inte att göra gjort.
- Dödsstraff används för att förtrycka olika grupper på grund av deras åsikter, religion, ursprung.
- Avrättningar är våldshandlingar, våld leder till nytt våld.
- Ingen har rätt att döda någon annan.
- Om samhället tar sig rätten att döda, ställer det sig på samma nivå som mördarna.
- Det fattas ständigt orättvisa domslut, där fattiga som inte har råd med bra advokater avrättas, medan de rika överlever.
- Ingen ska utsättas för grym, omänsklig eller förnedrande behandling.

Heta stolen

I övningen med heta stolen måste det finnas en tom stol, om det är en enda person som vill byta plats. Den person som ensam reser sig upp och byter plats är modigast.

Alla byter plats som...

- anser att alla människor är lika mycket värda.
- är emot dödsstraff.
- tycker att staten ska kunna avgöra vem som har rätt att leva.
- anser att om man har dödat en annan människa har man inte rätt att leva.
- tycker att människor i vårt samhälle ska skyddas från brottslingar.
- anser att ingen har rätt att döda någon annan människa.
- är för dödsstraff.
- tycker att ingen människa ska behövas utsättas för grym eller omänsklig behandling.
- tycker att det finns situationer i livet då det är rätt att döda.
- tycker att det är meningslöst med fängelsestraff i Sverige.
- tror att dödsstraff är avskräckande.
- tror att de kan förlåta en mördare.

Fakta att samtala om

Avskaffande av dödsstraff

För hundra år sedan hade tre länder helt avskaffat dödsstraffet. Idag har över hälften av världens länder avskaffat det. Det har skett antingen genom lagstiftning eller genom att man inte har avrättat någon under de senaste tio åren. Det är ett fåtal länder som står för den största delen av avrättningarna varje år. Under 1998 genomfördes 80 procent av de kända avrättningarna i Kina, Kongo-Kinshasa, USA och Iran. Mörkertalet är stort.

Oskyldiga avrättas

En avrättning är slutgiltig och går inte att upphäva. I Ryssland avrättades en man för mord, men senare upptäcktes det att han var oskyldig. En annan man var skyldig till mordet. Men då var det för sent. Det går inte att ta tillbaka domen när någon redan är avrättad. Liknande exempel finns från USA.

Metoder för dödsstraff

Elektriska stolen, hängning, dödlig injektion, stenande, halshuggning, nackskott. I USA är det dyrt att avrätta människor eftersom ingen vill vara bödel. Det är många knappar att trycka på när en människa ska avrättas för att ingen ensam ska behöva vara ansvarig för avrättningen. Det är också många som får vänta i flera år i dödscell på avrättning. I Kina är det desto billigare. Där använder man sig av nackskott. De anhöriga får betala kostnaden för kulorna.

Dödsstraff förhindrar inte brott

Ett av argumenten för dödsstraff är att det är avskräckande. Men det sker lika grova brott ändå i samhället. Våldsbrott är ofta förbundna med sociala problem som fattigdom, arbetslöshet, alkoholism, drogmissbruk och splittrade familjer. Dödsstraff leder till hat och hämnd. Under en avrättning kan människor stå utanför och fira.

Hur känns det att vara anhörig till en dödsdömd fånge?

”En avrättning orsakar också sorg och smärta för den avrättade fångens familj. De lämnas ensamma med sina funderingar och sin sorg. Ett fängelsestraff ger dem möjlighet att ha kontakt med den fängslade. När Manuel Martinez Coronado, en 42-årig fattig bonde i Guatemala avrättades lämnade han efter sig hustru och tre barn under sex år. Under avrättningen fanns de i ett rum bredvid.”

(Hämtat från Amnestys hemsidor om dödsstraff, <http://www2.amnesty.se/dp.nsf>)

Vad är ett liv värt?

Hur kan man mäta en människas värde? Vilka människor har rätt att leva och vilka har inte rätt att leva? När har man rätt att ta någon annan människas liv?

Sverige avskaffade dödsstraffet i fredstid 1921, men 1973 avskaffade man dödsstraffet även för brott begångna i krig. Den sista avrättningen ägde rum år 1910 i Sverige.

Mer fakta om dödsstraff i världen går att hitta på Amnestys hemsidor om dödsstraff, <http://www2.amnesty.se/dp.nsf>

Vad säger bibeln om dödsstraffet?

Gamla testamentet visar på ett samhälle som hämnas. Den som är skyldig till ett brott ska straffas. Den som har dödat någon annan har inte rätt att leva. Det var många brott i Gamla testamentet som skulle straffas med döden. Men det är svårt att veta om straffen användes i praktiken. Se till exempel 3 Mos 24:17–22.

Jesus ifrågasätter hämndens väg

Jesus utmanar oss att ta ansvar för varandra. Varje människa har ett omätligt värde.

Om något händer Kain ska han bli hämnad sju gånger om, står det i Gamla testamentet. Jesus ifrågasätter hämndens väg. Petrus ställer en Fråga till Jesus: Hur många gånger ska jag förlåta min bror? Sju gånger? Svaret är: Inte sju gånger utan sjuttiosju gånger. Nya testamentet visar på en annan väg: Kärleken mot hämndens lag. Det vill säga, förlåtelsen har ingen gräns.

Frågor

- Kan man försvara dödsstraff?
- Om en människa har dödat någon annan, har hon då förverkat sin rätt att leva?
- Om en människa gång på gång rymmer från ett fängelse och fortsätter att mörda, vad gör man då?
- Har vi råd med fångelser?
- När upphör man att vara människa? Kan man göra det?
- Vad är ett liv värt? Vad får en människa kosta?
- Kan människor vara olika värda?
- Finns det någon som är mer värd/ har mer rätt att leva?
- När har man rätt att döda någon annan? I krig, när man försvarar sitt land, i självförsvar...?
- För vad förtjänar man dödsstraff? För mord, spioneri, narkotikabrott, våldtäkt, landsförräderi genom att sälja statens hemligheter till andra länder...?
- Kan man förlåta en mördare?

- Vad gör vi med vår vrede när vi drabbas av ondska, våld, död och sorg, när vi drabbas av det som är meningslöst? Vad gör Kain med sin vrede?

Förslag för att arbeta vidare

En kväll om dödsstraff och jazzmusik

”Kain, en mördare” kan användas som inledning på en samtalskväll för vuxna. Bibeln berättar om hur Kain tog med sig sin bror ut på en åker och dödade honom. I Sverige tillåter vi inte dödsstraff. Men diskussionen pågår. Kongo-Kinshasa, Kina, Iran och USA är några av de länder som avrättar flest människor. De som döms till döden i USA är nästan utan undantag fattiga och har inte råd med advokat.

Jazzmusiken föddes ur de svartas och fattigas förtryck. Jazzen är en musikstil som blåser liv i en maktlös situation. Den för fram toner om hopp och människovärde.

Därför kan ett förslag vara att ordna en kväll som handlar om både dödsstraff och jazzmusik. I Valbo hade man en sådan kväll, där Amnesty tillsammans med Svenska kyrkan, Svenska Missionsförbundet och Katolska kyrkan var arrangörer. Jazzmusik framfördes av en trio under samtalskvällen och inbjuden gästföreläsare var en representant från Amnesty International.

2. Miriams bror har rätt att leva (2 Mos 2:1–10)

”Miriams bror har rätt att leva” är ett drama som skrevs inför en teaterföreställning om våld och rasism. Det uppfördes för högstadie- och gymnasieelever. Det har också använts på konfirmandläger, i scoutkvällar och i samtalskvällar om våld och rasism för vuxna. Dramat kan spelas upp separat eller tillsammans med ”Miriam och Mose” (se kapitel 6, ...Hopp och Kärlek).

Roller:

Miriam

Mamma

Berättare

Sång: No man is an island (Ur Cantarellen 2)

Miriam står och berättar. Bakom henne står hennes mamma med det lilla skrikande barnet som hon försöker skydda.

Miriam: Soldaterna kom med sina vapen och dödade alla småbarn. De var så många. Det fanns ingenting vi kunde göra. Det går inte att försvara sig mot soldater med vapen. Det kommer hela tiden fler lagar och förbud. Nu har de kommit med en ny lag: Alla småpojkar ska dödas. De har inte rätt att leva. När vår släkt kom till Egypten för 400 år sedan var de bara 70 personer. Idag är vi 600 000 och då har man inte räknat alla kvinnor och barn. Vi är för många. De vill utrota oss. Om de dödar alla småpojkar kommer vi inte att finnas kvar så länge till. Men min lillebror har också rätt att leva.

Mamma: Jag har två stora barn, Aron och Miriam. Men så blev jag gravid och födde en pojke till. Han hade stora mörka ögon. Han lät så mycket när han föddes att jag visste att han skulle bli stark. När soldaterna kom gömde jag honom. I tre månader lyckades jag hålla honom gömd. Men det går inte att gömma ett skrikande spädbarn så länge. Jag gjorde en korg av papyrusgräs och tätade den med beck och tjära, lade barnet i den och satte ut den i vassen vid Nilstranden. Så sa jag till Miriam: ”Miriam, gå och göm dig och se vad som händer med pojken.”

Miriam: Jag gömde mig i buskarna och såg när faraos dotter kom ner till floden för att bada. Hon och hennes hovdamer skrattade och skojade på stranden. Jag såg hur vacker hon var, faraos dotter. Då fick hon fick syn på korgen i vassen och

skickade en slavinna att hämta den. När hon öppnade den såg hon att där låg en pojke och grät. Hon tyckte synd om honom och sa: ”Det är nog ett av de hebreiska barnen.” Då sprang jag fram till henne och sa: ”Jag känner en kvinna som kan amma barnet. Ska jag hämta henne?” ”Ja, gör det”, svarade faraos dotter. ”Gör det.”

Mamma: Då gick Miriam och hämtade mig. När jag kom fram till faraos dotter och tog emot barnet sa hon att jag skulle ta väl hand om honom och ge honom mat. Jag skulle till och med få betalt för det. Hon skulle bara veta att det var min egen son. När pojken blev större tog jag honom till faraos dotter som adopterade honom och gav honom namnet Mose. ”Jag har ju dragit upp honom ur vattnet”, sa hon.

Miriam: De säger att min bror inte har rätt att leva, men de har fel. Alla barn i hela världen har rätt att leva. De kom, soldaterna med sina vapen och dödade alla småbarn. Jag såg hur de gick in i husen. De var så många. Det fanns ingenting vi kunde göra. Det går inte att försvara sig mot soldater med vapen. De har tagit allt ifrån oss. De tvingar oss att arbeta tills vi stupar. Männerna skickas iväg till tvångsarbete. Ett liv är inte värt någonting idag. Men lillebror, du har också rätt att leva.

Berättare: Miriam levde för mer än tretusen år sedan. Hennes folk var slavar i Egypten. En grym ledare som hade makten i landet hittade på lagar för att utrota ett folk. Vi kan läsa om Miriam och hennes bror i bibeln. I Tyskland blev mer än sex miljoner människor mördade under nazismen. Judar, zigenare (romer), homosexuella och handikappade hade inte rätt att leva. Det fanns mer än 400 lagar för att förtrycka människor.

Samtalsunderlag

Frågor att samtala kring

Flyktingar i världen

Nittio procent av världens flyktingar finns i u-länderna. En procent kommer till västvärlden. Varför tvingas man fly? Hitta på förslag. Vilka av era förslag är skäl för att få uppehållstillstånd i Sverige? Om det ska rangordnas, hur gör man då?

Om du tvingas fly i morgon, vilket land väljer du? Tänk på att det är skillnad om man har pengar och möjlighet att välja.

Rasism och fördomar

Ordet rasism betyder att en folkgrupp anser sig vara bättre och mer överlägsen än andra folkgrupper och att vissa människor är mer värda. Rasism är när några människor anser sig ha rätt att förtrycka, utnyttja och kontrollera andra folkgrupper. Rasism handlar främst om att utöva makt mot en minoritetsgrupp.

Vilka fördomar har vi idag om varandra? Skriv ner minst 6 förslag på välkända fördomar. Finns det samma fördomar över hela världen?

Fyra hörn

Aktivera gruppen med hjälp av en fyrahörnsövning. Som ledare läser du upp fyra alternativ och alla i gruppen får välja ett hörn. Var och en måste välja ett alternativ, det alternativ som känns mest rätt. I hörnen får de sedan diskutera varför de har valt som de har gjort och berätta för gruppen. Det finns alltid ett hörn för bättre förslag.

En kille blir nerlagen på gatan. Vad gör du?

- Jag griper in och säger åt dem att sluta.
- Jag hämtar hjälp.
- Det angår inte mig. Jag gör ingenting.
- Jag har ett bättre förslag.

En ung kille står i en busskö. Han råkar tappa sitt busskort på marken, böjer sig ner för att ta upp det och råkar då stöta till mannen som står framför honom. Mannen säger: "Din jävla svartskalle, se dig för." Vad gör du då?

- Jag skäller ut mannen högt inför alla i kön.
- Jag orkar inte bry mig eller vågar inte säga något.
- Jag försöker trösta den unge killen, genom att säga ungefär: "Bry dig inte om vad han sa."
- Jag har ett bättre förslag.

När blir man svensk?

- När man är född i Sverige.
- När man har ett svenskt pass.
- När släkten har varit bosatt i Sverige i minst fyra generationer.
- Bättre förslag.

Heta stolen

I övningen med heta stolen måste det finnas en tom stol, om det är en enda person som vill byta plats. Den person som ensam reser sig upp och byter plats är modigast.

Alla byter plats som...

- tycker att det vore roligt att bo utomlands några år.
- tycker att det är viktigt med vänner.
- tycker att vi har för många invandrare i Sverige.
- tycker att det är mer våld idag än för hundra år sedan.
- tycker att Sverige är ett rasistiskt samhälle.
- tycker att vi ska ha fri invandring i Sverige.
- tror att starka slåss mindre än svaga.
- tror att invandrarfientlighet oftast bottnar i rädsla och osäkerhet.

Förslag för att arbeta vidare

Antika och moderna fördomar, människovärde och medmänsklighet

"Soldaterna kom och dödade småbarnen. De hade inte rätt att leva. Vi tvingades arbeta tills vi stupade. Männerna skickades iväg till tvångsarbete. Det kom fler lagar och förbud. Men vi har gömt dig lillebror, i vassen, långt bort från soldaternas vapen. Min bror har också rätt att leva."

Det skulle kunna vara Miriams ord, flickan som levde för mer än tre tusen år sedan. Hon ville skydda sin lillebror Mose från dem som förtryckte hennes folk. Men det påminner också om det som hände för sextio år sedan under förintelsen, då judar, romer, handikappade och homosexuella skulle utrotas. Idag behöver vi värna om människors värde. Våldet har funnits i alla tider men också fördomar och rasism.

Ett förslag är att ordna en samtalskväll som handlar om både antika och moderna fördomar.

Det är spännande att samarbeta med olika föreningar som har samma mål, att kämpa för varje människas unika värde. Engagera till exempel en lokal teatergrupp.

I Sverige har det ordnats olika konferenser om förintelsen där vi bearbetat vårt förflutna och fått lyssna till människors berättelser om förintelseläger och koncentrationsläger. Det har kanske mest varit konferenser för politiker, statsmän från olika länder och möjligen för stockholmare. Men det är viktigt att värna om män-

niskans värde och rätt att existera. Här har vi som kyrka en uppgift. Vi behöver lyssna och lära oss av historien men framför allt ställa upp för de människor som blir förtryckta idag.

Allt färre människor släpps in i vårt land. Ibland kan skälen till utvisning verka märkliga. För några år sedan frågade man sig om vi hade tillräckliga skäl för utvisning. I dag frågar vi oss om det finns tillräckliga skäl för flyktingar att få stanna i vårt land. Få människor får stanna på grund av humanitära skäl. Också i bibeln blev människor förtryckta och riskerade att utrotas. Fundera gärna över hur många flyktingar det finns i bibeln eller hur många som någon gång i bibeln hade blivit invandrare i ett nytt land. Det är svårt att räkna dem alla.

Bjud gärna in Röda korset, Rädda barnen, flyktingarbetare, flyktingar, kyrkor och alla andra till en spännande kväll om människovärde och medmänsklighet.

3. Josef och mobbarna (1 Mos 37)

”Josef och mobbarna” är ett drama som skrevs för att kunna användas i skolklasser och i samtal om mobbning. Det har framförts för mellanstadieelever. Lektionen kan inledas med dramat för att sedan fortsätta med värderingsövningar och samtal. I dramat får gärna eleverna vara med och läsa några av rollerna. Josefs röst kan komma från en bandspelare som är gömd i en ”brunn”. Brunnen kan vara byggd av några målade pappkartonger och stå i mitten i klassrummet. Eleverna sitter i en ring runt brunnen och lyssnar på berättelsen.

”Josef och mobbarna” har även framförts på scoutkvällar och i konfirmandarbetet. Det kan också användas en tonårskväll. Men det riktar sig främst till låg- och mellanstadieelever, samt till nyning och scout.

Roller:

Berättare
Pappa Jakob
Flera bröder
Josef

Berättare: Idag ska vi få träffa en pojke som heter Josef. Han bodde i ett land långt borta, ett land som hette Kanaan. Josef hade många bröder, elva stycken. Men det fanns ett problem – Pappa Jakob tyckte mer om Josef än om sina andra pojkar. Bröderna blev avundsjuka och retade Josef.

Bröderna: Vi vill inte vara med dig. Gå hem, Josef. Du får inte vara med oss. Vi vill inte vara med dig.

Berättare: Josef kände sig utanför. Han avskydde att känna sig ensam. Josef gick tyst därifrån. Det var ingen som såg att han gick.

Berättare: När bröderna såg att deras pappa älskade Josef mer än alla sina andra söner greps de av hat och kunde inte tala vänligt med honom. En gång hade Josef en dröm. När han berättade den för sina bröder blev deras hat ännu starkare.

Josef: Jag drömde en konstig dröm i natt. Lyssna på min dröm. Vi var ute på åkern och band kärvar, och min kärve reste sig och stod upprätt och era kärvar ställde sig i en ring och bugade sig för min kärve.

Bröderna: Vem tror du att du är egentligen? Ska du bli kung över oss? Tror du att du kan bestämma över oss?

Berättare: Och deras hat blev ännu starkare på grund av hans drömmar och hans prat. Sedan hade han en annan dröm som han berättade för sina bröder.

Josef: Lyssna, jag har haft en dröm igen. Jag drömde att solen och månen och elva stjärnor bugade sig för mig.

Berättare: Men när han berättade detta för sin pappa och sina bröder blev också pappan arg.

Pappa: Vad är det för en dröm! Ska vi komma och buga oss till jorden för dig, jag och din mor och dina bröder?

Berättare: Bröderna retade sig på honom men hans far kunde inte glömma vad han hade sagt. En gång när Josefs bröder var borta och vallade fåren sa pappa Jakob till Josef:

Pappan: Josef, du vet att dina bröder är ute och vallar fåren. Det är varmt idag. Jag vill att du går dit med lite mat. Kom sedan tillbaka till mig och berätta hur de har det.

Berättare: Och Jakob skickade iväg sin son. Josef sprang iväg. Bröderna såg Josef på långt håll och innan han kom fram till dem började de smida planer på att döda honom. De sa till varandra:

Simon: Titta, där har vi vår drömmare.

Juda: Kom så dödar vi honom. Vi kastar honom i en brunn och säger att han har blivit uppäten av ett vilddjur.

Dan: Då får vi se vad det blir av hans drömmar.

Berättare: Men när Ruben hörde detta försökte han rädda honom från de andra och sa:

Ruben: Nej, vi får inte slå ihjäl honom. Spill inget blod. Kasta honom i brunnen, men skada honom inte.

Berättare: Han tänkte rädda honom från de andra för att sedan kunna föra honom tillbaka till hans far. När Josef kom fram till sina bröder slet de av honom hans kläder och slängde ner honom i brunnen.

Josef: Släpp ut mig. Jag vill inte vara här. Släpp ut mig. Det är mörkt här nere. Lämna mig inte ensam. Släpp ut mig. Jag ska skvallra för farsan vad ni har gjort. Släpp ut mig. Jag vill inte vara här. Släpp ut mig. *(Josefs röst kan vara inspelad och komma från en bandspelare som är gömd i "brunnen".)*

Naftali: Där kan du sitta, Josef. Nu kan du inte skvallra på oss längre.

Sebulon: Är du rädd, Josef? Är det mörkt där nere?

Isaskar: Vi kommer aldrig att släppa ut dig.

Berättare: Där satt Josef i brunnen. Men brunnen var tom. Det fanns inget vatten i den. Josef var rädd. Vad skulle hända nu? Vad skulle de göra med honom? Bröderna satte sig ner vid brunnen och började äta sin matsäck. Då kom det några köpmän med sina kameler. En hel karavan. Kamelerna var lastade med varor som köpmännen skulle sälja i Egypten. Då sa Juda till sina bröder:

Juda: Det kanske är dumt att döda vår bror. Då måste vi hitta på ett smart sätt att dölja vårt brott? Vi säljer honom till köpmännen. Då blir vi av med honom och behöver inte göra honom illa. Han är ju i alla fall vår bror.

Berättare: Och bröderna gjorde som han sa. De drog upp Josef ur brunnen och sålde honom till köpmännen. De sålde Josef för tjugo siklar silver till köpmännen som tog med sig Josef till Egypten. De tog med sig Josef som slav. Ruben blev både ledsen och rädd. Nu kunde han ju inte hjälpa Josef. I stället bestämde bröderna tillsammans att de skulle gå hem till sin pappa Jakob och berätta att vilda djur hade ätit upp Josef. Den fina rocken rev de sönder så att det skulle se ut som om djuren slitit och dragit i den. Pappa Jakob sörjde sin son.

Egentligen ville nog inte Ruben var med och mobba Josef men han vågade aldrig säga ifrån. Det bara blev så. Så småningom fick Josef det ganska bra i Egypten. Han fick ett bra arbete. Det blev hungersnöd i Kanaan. Josefs bröder flydde då till Egypten. Josef tog emot dem. Tror ni att han kunde förlåta sina bröder? Ja, det kunde han göra.

Samtalsunderlag

Samtalet kan börja med att man berättar om ordet mobbning, vad det betyder:

Mobbning är något som pågår upprepade gånger. Mobbing är när en eller flera elever vid flera tillfällen bär sig illa åt genom att slå, knuffa, reta eller sprida lögnerykten om en annan elev. Mobbing är också när man fryser ut en annan elev. Läs gärna några berättelser om mobbning som exempel på hur det kan kännas att bli mobbad.

Frågor om mobbning

- Kan vem som helst bli utsatt för mobbning? Hur är den personen som mobbar?
- Måste mobbning finnas? Vad kan man göra för att stoppa mobbning?
- Vilket sätt att retas och mobbas på är vanligast i din klass/skola?

Frågor om vänskap

- Vad är vänskap? Hur är en bra kompis?
- Kan vänskap vara lika stark som kärlek?
- Kan man bara ha en bästa kompis?
- Vad ska man göra om man blir riktigt osams med sin bästa vän?
- Vad är det som gör att man blir kompis med vissa människor och inte andra?
- Kan killar och tjejer vara vänner med varandra?
- Med en god vän kan man prata om allt. Är det bra att ha många goda vänner? Varför/ varför inte?
- Måste man vara lika varandra för att kunna vara goda vänner?

Gruppsamtal om att vara annorlunda

1. Ni är ett gäng som håller ihop. Ni träffas i skolan och på helgerna. I gänget finns en stark ledare. Alla gör som hon/han tycker. Det kommer en ny tjej till skolan som gärna vill vara med i gänget. Men ledaren vill inte ha med den här personen att göra och säger taskiga saker om utseendet, klädseln med mera. Gänget står tillsammans och den nya tjejen går förbi. Ledaren säger: ”Kolla, där går den där horan.” Vad gör du?
2. Det kommer en ny tjej till klassen. Hon heter Christina Persson (*Skriv gärna namnet på tavlan*). Några i klassen börjar reta henne. Bland annat säger de: ”Du är ju helt cp, det hör man ju på ditt namn.” Du går förbi och hör det här. Hur reagerar du? Säger du någonting eller struntar du i det?
3. Fundera tillsammans över ord som: hora, bög, cp... Hur tror ni att det känns att få höra de orden? Hur känns det om man är cp-skadad eller homosexuell att få höra de orden som skällsord?

Heta stolen

I övningen med heta stolen måste det finnas en tom stol, om det är en enda person som vill byta plats. Den person som ensam reser sig upp och byter plats är modigast.

Alla byter plats som...

- någon gång har blivit retad.
- någon gång har blivit mobbad.
- tror att det är många som blir retade i skolan
- tycker att det är svårt att säga ifrån när någon blir retad.
- har sett på när någon annan har blivit retad.
- tycker att det är viktigt med kompisar.
- någon gång har varit med om att inte få vara med när de andra leker.
- är rädda för att bli ensamma.

Fyra hörn

Aktivera gruppen med hjälp av en fyrahörnsövning. Som ledare läser du upp fyra alternativ och alla i gruppen får välja ett hörn. Var och en måste välja ett alternativ, det alternativ som känns mest rätt. I hörnen får de sedan diskutera varför de har valt som de har gjort och berätta för gruppen. Det finns alltid ett hörn för bättre förslag.

Vad gör du när någon blir mobbad/retad på din skolgård av ett gäng elever?

- Springer och hämtar en lärare eller vuxen.
- Går fram till dem och säger åt dem att sluta.
- Struntar i det.
- Bättre förslag.

Hur ska en bra kompis vara?

- Någon man kan prata med om allt.
- Någon man kan göra roliga saker med.
- Någon som har samma intressen som en själv.
- Bättre förslag.

Självporträtt

Efter berättelsen kan barnen rita av sig själva. Tejpa ihop alla självporträtt så att de håller varandra i handen och bildar en lång kedja.

Samarbetslekar

För de yngre barnen kan ”Josef och mobbarna” användas tillsammans med olika samarbetslekar. Barnen får då möjlighet att lära sig samarbeta och hjälpa varandra.

Rädda varandra från hajarna

Rita med tavelkrita runda ringar på golvet. Ringarna är öar och runt omkring är vatten. Alla barnen springer runt, hoppar, dansar till vild musik. När musiken tystnar måste alla rädda sig upp på en ö innan hajarna kommer och tar dem. Ledarna är hajar. När barnen blir fångade förvandlas de till hajar. Sudda ut öarna, en i taget. Till slut finns det bara en ö kvar att rädda sig upp på.

Kramkull

En person är den som kullar. När någon blir kullad ska han/hon stå still. Då kan man bli räddad av en vän som kommer och ger en stor kram så att han/hon blir fri och kan springa igen.

Kedjekull

En person är den som kullar. När barnen blir kullade tar de tag i kullaren och bildar en kedja. Det är bara en som får kulla. De andra följer efter som svans när de har blivit kullade. Till slut bildar alla en lång kedja. Då bildar de en cirkel och gör knuten med varandra.

Knuten

Alla går mot mitten, blundar, tar tag i två händer. Sedan är det tillåtet att titta och då ska man försöka lösa upp knuten och få en cirkel igen, utan att släppa taget om de två händer man fångat.

Hela havet stormar, fast tvärtom

Barnen går runt stolarna till musik. När musiken tystnar ska alla sätta sig, men en stol har tagits bort. Barnen måste hjälpa varandra, för ingen får nudda golvet. De får stå på stolarna eller sitta i knät på varandra. Men en i taget tas stolarna bort, så det blir svårare och svårare att rädda varandra.

4. Susanna i badet (Apokryferna, Tillägg till Daniel A:1–64)

Detta drama har framförts i olika skolklasser på högstadiet. Berättelsen om Susanna i badet är inledningen på lektionen (vid behov kan man engagera elever och lärare i dramat), sedan kan lektionen utformas med hjälp av diskussionsfrågor och värderingsövningar. ”Susanna i badet” har även framförts i konfirmandarbete, tonårskvällar, scoutkvällar och som inledning till samtalskvällar för vuxna om kvinnor och våld i samarbete med kvinnojouren.

Roller:

Susanna
Två domare
Berättare

Eleverna sitter på stolar i en cirkel. Bakom eleverna står de två domarna och försöker kika fram på Susanna. Mitt i cirkeln står Susanna och berättar om sitt liv.

Susanna: Jag heter Susanna. Jag bor i en stad som heter Babylon. Jag bor i det stora huset som ligger bakom träden därborta. Jag bor där med min man Jojakim. Jag älskar honom. Vi har två barn tillsammans. Min man är rik. Han äger det stora huset. Vi har många tjänare och en stor park utanför huset. Min man är känd i vår stad. Varje dag fylls vårt hus av människor som vill diskutera med min man. De brukar lösa rättsfrågor och diskutera lagar. Två av folkets äldste har valts till domare. De brukar ofta vara här och diskutera med min man. Men jag är inte så intresserad av deras diskussioner. Vid middagstid, när folket har gått hem till sig, brukar jag gå ut i parken och promenera där. Då är det tomt och stilla. Jag får vara alldeles ensam.

De två domarna börjar prata med varandra.

Domare 1: Jag tycker att du har fel. Det du sa där inne är fel. Jag håller inte med dig. Jag förstår inte hur du kan ha så konservativa åsikter. Men vi får fortsätta vår diskussion i morgon. Jag måste gå hem. Familjen väntar. Det är dags för middag nu. Vi ses i morgon.

Domare 2: Vi behöver ta itu med brottsligheten i vårt land. Det kräver åtgärder. Ja, jag ska också gå hem och äta middag. Vi får fortsätta diskussionen i morgon.

Susanna: Vad skönt att de har gått härifrån. Nu får jag äntligen vara ifred.

De två domarna har under tiden gömt sig och upptäcker plötsligt varandra.

Domare 1: Är du här? Vad gör du här? Du skulle ju gå hem och äta middag.

Domare 2: Jag ser att också du är här. Vad gör du här?

Domare 1: Jag väntar på Susanna.

Domare 2: Vilket sammanträffande, det gör jag också.

Domare 1: Jag kan inte glömma henne. Jag tänker inte gå hem förrän jag får se henne igen. Jag brukar ligga här och titta på henne när hon inte ser mig.

Domare 2: Sch, hon får inte höra oss. Vi gömmer oss här. Om vi väntar lite så kanske hon blir ensam. Där är de två tjänsteflickorna som är tillsammans med henne. Nu ser det ut som om hon ska bada i parken. Det brukar hon göra.

Domare 1: Nu går tjänsteflickorna iväg för att hämta olja och parfymer till hennes bad. Nu stänger de porten till parken. Hon är ensam. Vi kan göra vad vi vill med henne. Hon kan inte försvara sig längre.

Domare 2: Susanna.

Susanna skriker till när domarna kommer.

Susanna: Vad rädd jag blev. Var det bara ni? Vad vill ni? Min man är inte här.

Domare 2: Porten till parken är stängd och ingen ser oss. Vi vill ha dig. Gör som vi vill och ligg med oss.

Domare 1: Annars ska vi vittna mot dig och säga att en ung man var hos dig och att det var därför du skickade iväg flickorna.

Susanna: Jag har ingen utväg. Om jag gör som ni vill kommer ni att våldta mig och då kan jag lika gärna dö. Om jag inte gör som ni säger kommer jag i alla fall att dö. Hur jag än gör kan jag inte komma undan från er. Men ni får inte göra så här mot mig. Om ni kommer närmare skriker jag på hjälp. Hjälp mig! Hjälp! Hjälp mig!

Susanna fortsätter att berätta för publiken vad som hände.

Susanna: Men de båda männen ropade de också och den ene sprang och öppnade parkporten. När husfolket hörde skrikandet i parken rusade de ut genom bakhöjningen för att se vad som hade hänt mig. Domarna ljög ihop en historia och slavarna blev djupt generade. Nästa dag samlades folket i vårt hus och de två domarna kom dit fyllda av sitt brottsliga uppsåt att få mig dömd till döden. De skickade

efter mig och jag kom in i rummet tillsammans med mina föräldrar och mina barn och alla mina släktingar.

Domare 1: Ta av dig slöjan, Susanna. Vi vill se ditt ansikte.

Susanna: När jag inte gjorde det tillräckligt snabbt slet de av mig slöjan. Mina barn grät. Det gjorde också några av åskådarna. De två gamla männen ställde sig mitt ibland folket och lade händerna på mitt huvud och började vittna.

Domare 2: Vi var i parken och promenerade alldeles ensamma. Då fick vi se den här kvinnan komma ut i parken. Hon hade sällskap med två tjänsteflickor. Då såg vi hur hon stängde parkporten och skickade iväg flickorna.

Domare 1: Då kom det fram en ung man ur ett gömställe och lade sig ner med henne. Vi befann oss i ett hörn av parken och när vi såg den brottsliga gärningen sprang vi fram till dem och vi såg att de var tillsammans.

Domare 2: Mannen kunde vi inte få fast, han var starkare än vi och öppnade porten och var försvunnen, men kvinnan här grep vi och frågade vem den unge mannen var.

Domare 1: Men det ville hon inte tala om för oss. Detta är vårt vittnesmål. Susanna, för ditt brott mot lagen dömer vi dig till döden.

Susanna: Nej! Neej! Jag har inte gjort någonting. Hjälp mig då, Gud. Jag har inte gjort något fel. Nu ska jag dö fastän jag inte har gjort något av det som dessa män i sin ondska har beskyllt mig för. Jag har inte gjort någonting. Jag är oskyldig.

Berättare: När Susanna fördes bort för att avrättas kom en ung pojke till hennes hjälp. Daniel vågade ställa upp till hennes försvar. De två domarna råkade försäga sig och blev avslöjade. Alla fick reda på att Susanna var oskyldig. Berättelsen slutade lyckligt för Susanna.

Samtalsunderlag

Fakta att samtala om

Statistik om våld

Statistiken visar att det är störst risk för kvinnor att vara hemma med sin partner en lördagskväll. Där begås den största delen av misshandel och våldtäkter. Det är mycket större risk för killar och män att vara ute på gator och torg.

1995 misshandlades 18 000 kvinnor inomhus av någon de var bekant med. 7 200 personer, framför allt kvinnor, utsattes för sexuellt våld.

Ca 50 kvinnor blir varje år misshandlade till döds av sin partner i Sverige. Hur många som dör av indirekta skador eller självmord vet vi inte.

I Sverige räknar man med att 10 procent av våldtäkterna anmäls. Nästan inga kvinnor anmäler tafsande män på jobbet, i bussen eller i skolan.

Våldtäkt i ett förhållande

I vårt samhälle verkar det som om förutsättningen för att det är våldtäkt är att tjejen säger nej. Om hon inte säger nej är det ingen våldtäkt. Vad händer då om tjejen inte vågar säga nej eller inte kan säga nej?

En tjej är ute på en date med en kille. De går på bio och efteråt följer tjejen med hem till killen. Han gör närmanden. De hånglar, killen vill gå vidare. Tjejen tvekar och tycker att hon vill vänta med att ha sex. Men killen går vidare. Är det våldtäkt?

Kan det vara våldtäkt när det äger rum i ett förhållande?

Ett nej är ett nej

Det var en gång en tjej. Hon såg bra ut och skämdes inte heller för det, snarare tvärtom. Hon gillade att klä upp sig när hon gick ut. Bara för att hennes kjol inte nådde ner till knäna trodde hon inte att killarna kunde behandla henne hur som helst. Att en kort kjol kunde betyda ja fast hon tydligt sa nej var otänkbart för henne, men tydligen inte för alla killar. En kväll träffade hon en kille som inte visste vad ett nej betydde. När hon en vecka senare satt på en hård stol i rättssalen fick hon höra att allt var hennes fel. En kort kjol kunde tydligen betyda mer än ett nej.

(Skrivet av konfirmander från Valbo)

Associationer

Skriv orden sex, kärlek och otrohet på tavlan. Be alla associera fritt och skriv orden under varandra i en lång lista: härligt, otäckt, kramar, pussar, sjukdomar, övergrepp...

Tidningsklipp

Samla gärna ihop olika tidningsartiklar om gruppvåldtäkter, kvinnomisshandel och förtryck. Vilka är offren, vilka är förövarna?

Heta stolen

I övningen med heta stolen måste det finnas en tom stol, om det är en enda person som vill byta plats. Den person som ensam reser sig upp och byter plats är modigast.

Alla byter plats som...

- tycker att vänskap är viktigare än kärlek.
- tror att det går bra att leva utan vänner.
- tycker att ett nej alltid är ett nej.
- tror att rika har lättare att få vänner.
- tror att man kan vara kär när man är 98 år.
- tycker att det är lätt att säga nej till alkohol.
- är rädda för att bli ensamma.
- tror att tjejer ibland ställer upp på sex fast de inte vill.
- tror att killar ibland ställer upp på sex fast de inte vill.
- tror att man kan vara kär när man är fyra år.
- tycker att det är roligare ju äldre man blir.
- i stort sett är nöjda med sitt utseende.
- känner sig lite tokiga i bland.
- tror att utseendet har betydelse när man är kär.

Fyra hörn

Aktivera gruppen med hjälp av en fyrahörnsövning. Som ledare läser du upp fyra alternativ och alla i gruppen får välja ett hörn. Var och en måste välja ett alternativ, det alternativ som känns mest rätt. I hörnen får de sedan diskutera varför de har valt som de har gjort och berätta för gruppen. Det finns alltid ett hörn för bättre förslag.

En tjej blir inträngd i ett hörn av ett gäng killar som tafsar på henne i skolan. Du råkar gå förbi just då. Vad gör du?

- Jag går fram till dem och säger åt dem att sluta
- Jag tycker att det inte angår mig och skyndar snabbt förbi.
- Jag hämtar en lärare.
- Jag har ett bättre förslag.

En fjortonårig tjej blir våldtagen i en park av fyra killar i hennes egen ålder. Du kommer förbi på cykel. Vad gör du?

- Jag går fram till dem och försvarar henne
- Jag cyklar därifrån så fort jag kan. Om jag hjälper henne kan ju jag också råka illa ut.

- Jag hämtar hjälp.
- Jag har ett bättre förslag.

Förslag för att arbeta vidare

Susanna i badet – Om sex och makt i vår egen tid

Om ni spelar upp dramat för en högstadielklass är ett förslag att låta teckningsläraren ge eleverna i uppdrag att måla Susanna i badet. Teckningarna kan sen användas till en utställning i kyrkan och visas upp under en samtalskväll i samarbete mellan kyrkorna, skolan och kvinnojouren.

I Valbo fick högstadieskolan vara med och tillverka en sådan konstutställning. Det kom många intressanta tankar om Susanna och männen. Susanna var i centrum och vacker att se på. Det märktes att vi inte är vana vid att låta kvinnorna få vara huvudpersoner. Hon fick så stort utrymme att männen hamnade i skymundan. Det finns ju inte alltför många kvinnliga huvudpersoner i bibeln så det gäller att passa på. Männen som kallades för ”fula gubbar” fick en liten plats i bakgrunden. Någon av dem kunde man se händerna på, när han kikade fram bakom buskarna för att i hemlighet kunna titta på Susanna.

Någon tonåring hade låtit Daniel få vara i centrum. Det är inte så lätt att vara modig och säga ifrån när en medmänniska blir utsatt för ett övergrepp. Vi behöver de modiga människorna i vår värld.

För att förstärka kärleken och det goda i världen finns många fina kärleks-sånger som kan berätta om den riktiga kärleken med respekt mot medmänniskan. Kvällen kan avslutas med ord från 1 Korinthierbrevet 13 (Kärlekens lov).

5. Berättelser om Tro...

a) Stjärnor och barn (1 Mos 15:1–6, 18:1–15, 21:1–7)

Det här dramat handlar om Sara och hennes man Abraham. Detta drama har framförts som barnens minuter under olika gudstjänster. Det har också framförts på konfirmandlektioner under ämnet tvivel och tro. Det skulle också kunna användas en tonårskväll som inledning på samtal om tron.

Roller:

Sara
Abraham
Gud

Sara: Det är jag som är Sara. Min man heter Abraham. Vi har en dröm. Vi drömer om att få barn. Men vi kommer aldrig att få några barn. Nu är vi för gamla. Jag ska berätta för er om mitt liv. En dag flyttade jag och Abraham. Vi lämnade allting. Vårt land, våra vänner och vårt hus. Vi lämnade allt för att följa Gud. Så började den långa resan. Jag undrade vart vi skulle gå. Vi kom till en vägskylt. Haran, stod det på den. Haran, fem kilometer bort. Där bodde vi ganska länge, tills Abrahams pappa dog. Det var en stad där det bodde många rika. Vi hade det bra, lugnt och tryggt. Men en dag var det dags att bryta upp igen. Vi fortsatte vår resa. Ibland känner jag mig så ensam. Abraham verkar så säker på allting. Säker på att det var rätt att flytta. Säker på livet. Säker på Gud. De pratade jämt med varandra. Abraham och Gud.

Men jag vet inte vad jag ska säga till Gud. Jag har inga bra ord. Abraham verkar så säker på Gud och det han säger. Jag tvivlar jämt. Jag är rädd. Ibland är det så svårt att tro på Gud. Är Gud med oss när vi reser? Tänk om jag vaknar en dag och Gud inte är där längre. Finns du Gud? Abraham tvivlar aldrig. Men jag tvivlar jämt. På dig Gud, på mitt liv, på allting. Finns du Gud? Du måste finnas. Annars har jag ingenting att tro på. Jag vill att mitt liv ska vara lugnt och tryggt. Att allting ska vara som det alltid har varit. Jag vill vara hemma. Men så kan det aldrig bli när jag är med Abraham. När jag är med Abraham händer jämt något nytt, något annorlunda. Men jag har en dröm. Jag vill ha ett barn. Jag längtar så efter ett barn.

En dag talade Gud till Abraham.

Gud: Titta upp mot himlen. Vad ser du?

Abraham: Jag ser stjärnor över hela himlen. Det måste vara flera miljoner stjärnor

på himlen. Jag undrar vad det finns mest av – stjärnor på himlen eller människor på jorden?

Gud: Kan du räkna stjärnorna? Så många barn, barnbarn och barnbarnsbarn kommer du att få. Din släkt kommer att bli lika stor som antalet stjärnor på himlen.

Sara: Sen sa Gud något märkligt till Abraham. ”Du ska få en son. Du ska ge honom namnet Isak.” Det betyder han som skrattar. Men det trodde inte jag på. Hur skulle vi kunna få barn? En dag hände något märkligt. Vi fick oväntat besök. Några män stannade hos oss som gäster. Jag gjorde i ordning en måltid åt dem. Så fort jag kunde blandade jag ihop mjöl och vatten och gräddade bröd åt dem. Abraham serverade dem både bröd och mjölk. Jag satt där inne i tältet och tjuvlyssnade på deras samtal där de satt utanför tältet. Men de kunde inte se mig. Försiktigt kikade jag fram bakom tältduken. Plötsligt sa en av gästerna: ”Din fru kommer att få en son.” Det där lät så omöjligt att jag inte kunde låta bli att le. Hur skulle en gammal kvinna som jag kunna få barn? Det är nästan för komiskt. Det skulle inte ens Gud kunna ordna. ”Finns det någonting som är omöjligt för Gud?”, fortsatte en av gästerna att säga. Det var som om han hade sett mig le fast jag höll mig gömd inne i tältet. ”Varför ler Sara?” Då blev jag rädd och sa: ”Jag log inte.” Men gästen svarade: ”Jovisst log du.” Jag fick mitt barn. Vi hade lämnat vårt land, vår gård, våra vänner och vår trygghet. Men vi har vår lille son. Vi har varandra. Gud kommer aldrig att lämna oss. Det är klart att jag tvivlar ibland. Men det är ändå spännande att leva.

b) Petrus (Luk 5–8, Joh 12–21)

Detta drama skrevs för att användas på ett tonårsläger, som inledning på ett studium om tro, tillsammans med berättelsen om Sara. Det har också använts i olika gudstjänster och i konfirmandarbete. Det kan användas på en tonårskväll som handlar om tro och tvivel.

Roll: Petrus

Petrus: Det var tidigt på morgonen och solen började stiga upp. Solen speglade sig i vattnet och det var alldeles spegelblankt på sjön. En fågel flög skrikande över vattnet. Annars var det alldeles tyst. Jag och min bror rodde in mot stranden. Vi hade varit ute hela natten och fiskat men utan att få någon fisk. Det var ingen som sa något. Andreas började plocka ihop näten. Då hörde jag röster. Det var folk som kom ner på stranden. En man gick framför dem. ”Får jag låna din båt?”, ropade han till mig. Han steg ner i min båt och jag rodde ut honom. Då hade han

alla människor framför sig på stranden. De lyssnade på honom när han talade. Några barn sprang omkring och lekte lite längre bort. Annars var det alldeles tyst. Det enda som hördes var hans röst och barnens skratt. När han hade talat färdigt vände han sig till mig. Han bad mig ro ut på djupt vatten och kasta ut näten en gång till. ”Kasta ut näten, så ska ni få fisk”, sa han. Det lät märkligt. Hur skulle det gå till? Vi hade varit ute hela natten och fiskat utan att få en enda fisk. Men eftersom han sa det så. Vi gjorde som han sa. Näten blev fulla av fisk. De blev så tunga att vi knappt orkade dra upp dem i båten.

Det var då min resa började. Min resa med den främmande mannen på stranden. Ja, han var främmande, men ändå kändes det som om jag hade känt honom hela mitt liv. Jesus hette han visst. De sa att han kom från Nasaret. När jag klev upp på stranden med fisken i famnen sa han fyra ord till mig: ”Kom och följ mig.” Jag släppte fisken och näten och lämnade allt för att följa honom. Jag lämnade allt för att börja ett nytt liv.

I tre år levde jag tillsammans med Jesus och elva andra lärjungar. Tre år då Jesus visade mig vem han var. Han visade att han var Guds son. I början var det svårt att tro. Hur kan en människa vara Guds son? Men ju mer jag lärde känna honom och höra honom tala desto mer började jag ana. Jesus visade vem han var genom allt det han gjorde. Föräldrar kom till honom med sina barn som var sjuka. Till och med en romersk officer sökte upp honom för att få hjälp. En av våra fiender, som vi överhuvudtaget inte kunde umgås med, bad Jesus om hjälp. Jesus visade oss på ett helt nytt sätt att leva. ”Förlåt dina fiender, gör gott mot dem som hatar er. Om någon tvingar dig att gå en mil i hans tjänst så gå två mil med honom. Älska era fiender och be för dem som förföljer er.” En del av det han sa var svårt att förstå. Men under tre år levde vi tillsammans.

Vi var ute på sjön i en båt och Jesus somnade. Han hade mött så många människor den dagen att han var trött. När vi kämpade med vågorna och hörde stormen vina omkring oss låg han tryggt framme i fören och sov. Vinden blåste allt hårdare och vi fick kämpa med båten. Någon av oss väckte Jesus och han reste sig upp och sa åt vågorna och stormen att tåga. Allt blev lugnt. Sen frågade han stilla: ”Var är er tro?”

Min tro, den växte under de här tre åren. Jag började ana att Jesus verkligen var Guds son. Vi trodde alla att Jesus var vår kung. Den dagen han red in i Jerusalem var det fest. Människorna jublade omkring oss. Jesus red in i staden på en åsna. Man lade mantlar framför honom och viftade med palmblad. Jesus hyllades som en kung.

Men plötsligt tog allt slut. En natt kom soldater, vakter och överstepräster för att fångsla Jesus. Jag som hade sagt att jag skulle försvara honom. Jag skulle till och

med kunna ge mitt liv för honom. Men när soldaterna kom med vapen vågade jag inte göra något. Jag var för feg. Judas, en av våra vänner, förrådde honom. Och jag sa att jag inte kände honom. Jag vågade inte stå på hans sida. Jag var för feg. När det verkligen gällde vågade jag inte stå upp för honom.

De hade förhört honom i flera timmar. Jag smög efter och gömde mig ute på gården. Det var en kall natt. Jag ställde mig vid elden för att värma mig. Det var några som såg mig och påstod att jag tillhörde Jesu lärjungar. Men jag förnekade det. Tre gånger förnekade jag det och sen gol tuppen. Jag flydde. Jag orkade inte med mig själv den stunden. Varför måste det vara så svårt att stå för det man tror på?

När Jesus blev uppspikad på ett kors höll vi oss gömda i ett litet rum. Några kvinnor kom och berättade för oss att han var död. Vad skulle vi nu göra? Vi gick tillbaka till vårt gamla jobb. Jag och min bror började fiska igen.

Det var tidigt på morgonen och solen började stiga upp. Det var alldeles spegelblankt på sjön. En fågel flög skrikande över vattnet. Vi hade varit ute hela natten utan att få någon fisk. Då stod det en man på stranden. ”Har ni fått någon fisk?”, ropade han. ”Nej”, svarade vi. ”Kasta ut näten på den högra sidan om båten så får ni.”

Vi slängde ut näten och vi orkade knappt dra upp dem. Hela båten fylldes med fisk. Jag har många gånger fått kämpa med min tro. Ibland har jag tvivlat på att Gud bryr sig om mig. Ibland har Gud känts så nära. Men genom Jesus har jag fått uppleva att Gud verkligen bryr sig om oss människor och vill leva nära oss. Jag mötte en man. En man som talade om kärlek, att vända andra kinden till, att inte hata sina fiender. En man som dog på ett kors för att hela världen ska leva.

c) Lucia

Dramat om Lucia kan spelas upp som avslutning på ett lägerstudium om tro. En berättelse som handlar om att det är svårt att våga stå för det man tror på. ”Lucia” har också framförts som inledning på luciafirandet i kyrkan.

Roller:

Lucia
Eutita (mamma till Lucia)
Aelia (väninna till Lucia)
Titus (pojkvän till Lucia)
Domare
Officer
Soldater (4–5 st)

Sång: Lucia från Syrakusa, vers 1–2

Lucias mamma Eutitia sitter vid sidan om scenen och fungerar som berättare i pjäsen, samtidigt som Lucias väninna sitter och pratar om festen som hon ska gå på. Lucia själv är ganska tyst och säger inte så mycket.

Eutitia: Jag ska berätta för er om en tjej som vågade gå sin egen väg. Hon heter Lucia och är min dotter. Det är år 304 och det är svåra förföljelser i vårt land. Kejsaren har befallt att alla måste tillbe honom. Den som vägrar blir dödad. Många människor blir korsfästa eller upphängda som brinnande facklor längs vägarna, för att de vågar stå upp för det som de tror på och har modet att gå en annan väg än folket. Vem som helst kan bli angiven och överlämnad till soldaterna och domstolen. Jag är orolig för min dotter Lucia. Hon kommer att råka illa ut en dag. Hon vågar göra det som jag önskar att jag hade modet att göra. Hon vågar gå sin egen väg.

Aelia: Lucia, ska du gå på festen i kväll? Vi är bjudna, både du och jag. Det ska bli så roligt. Men jag vet inte vad jag ska ha på mig. Vet du om Titus också kommer på festen i kväll? Titus din pojkvän, har du redan glömt honom? Varför är du så tyst? Du säger ingenting.

Lucia: Jag har ingen lust att gå på fest i kväll. Jag ska gå bort till Sabina och hennes barn med lite mat. Vi ska äta middag tillsammans.

Aelia: Vad är det du säger, Lucia? De bor på andra sidan stan. Dem kan man inte umgås med. De är inte som vi. Vad tror du att Titus kommer att säga om det?

Lucia: Det är väl inget fel på Sabina? Hon bor i ett rum och har många barn att försörja. Jag bryr mig inte om vad Titus och alla andra säger. Jag vill gå dit. Vi har roligt tillsammans. Jag trivs bättre med henne än med våra vänner. Men sen Sabinas man dog är det svårt för henne att få maten att räcka till alla barn.

Aelia: Det är farligt att vara annorlunda idag, Lucia. Du kan råka illa ut. Vet du, de pratar om dig här på stan. Du umgås på fel ställen, Lucia, och ger bort dina pengar. Det är inte bra för dig. Jag hoppas att du kommer på festen.

Aelia går sin väg.

Eutitia: Det är farligt att våga vara annorlunda idag. Jag önskar att min dotter inte var så vild och upprorisk.

Lucia springer runt och ropar.

Lucia: Mamma, var är du någonstans? Mamma, jag vill prata med dig.

Eutitia: Ja, Lucia, jag sitter här.

Lucia: Jag vill prata med dig. Jag har gått och tänkt på det ganska länge nu. Du har ju sagt att Titus och jag ska få pengar av dig när vi gifter oss. Jag vill ge de pengarna till dem som behöver dem bättre än vad jag gör.

Eutitia: Vad är det du säger? Ska du ge bort dina pengar?

Lucia: Det är så många människor som behöver dem bättre än vad vi gör. Vi har aldrig behövt svälta. Ja, det är en sak till som jag vill berätta. Jag tänker inte gifta mig. Jag vet vad du tycker. Men jag vill göra något som känns meningsfullt. Jag vill inte gå hela livet och mata hönsen, diska, tvätta, städa, skura golvet, laga mata och passa upp på man och barn. Jag vill göra något annat. Jag kan inte leva mitt liv som alla andra gör. Jag måste hitta mitt liv, som är rätt för mig. Men det förstår inte Titus. Jag vill inte gifta mig med honom.

Eutitia: Inser du vad det är du säger? Du riskerar ditt liv, Lucia. Du vill ge bort din egendom och det är förbjudet enligt lagen. Du är förlovad med Titus och så vägrar du att gifta dig med honom. Du bryter mot lagen. Du går emot kejsarens vilja och vänder upp och ner på hela samhället genom ditt sätt. Din plats är i hemmet. Så har det alltid varit.

Lucia: Nej mamma, jag vill inte att det ska vara så.

Eutitia: Vad kommer Titus att säga? Han kommer att bli rasande. Han har planerat att gifta sig med dig. Han kommer att bli besviken. Vad ska hans familj säga? Det har varit bestämt under flera år att du och Titus ska gifta er.

Lucia: Titus blir säkert ursinnig. Jag vet att vi lever i en farlig tid nu. Alla är livrädda. Många människor blir mördade för att de vägrar att tillbe kejsaren. De blir korsfästa eller upphängda som brinnande facklor på vägarna. Tror du inte att jag vet det?

Eutitia: Men varför gör du så här då, Lucia? De kommer att göra dig illa.

Lucia: Gudstjänsterna är förbjudna och de kristna kryper undan i ett rum och hoppas att ingen ska ange dem. Men jag vill inte gömma mig längre. Jag vill inte ta min tro och krypa undan i ett hörn. Jag vill komma ut i världen och lära mig något. Jag vill leva.

Eutitia: Men är du inte rädd?

Lucia: Jo, jag är livrädd.

Eutitia: Lucia... jag är rädd för din skull. Men gör det som känns rätt för dig. Ge dina pengar till de fattiga.

Lucia: Jag visste att du skulle förstå.

Sång: Lucia från Syrakusa, vers 3

Lucia sitter och samlar ihop maten till Sabinas familj när Titus kommer.

Lucia: Hej Titus. Vad är det som har hänt?

Titus: Jag har hört att du ger bort dina pengar till de fattiga. Är det sant?

Lucia: Ja, det är sant. Jag vet att det är svårt för dig att förstå men...

Titus: Hur kan du göra så? Du borde spara pengarna åt oss istället som alla de andra kvinnorna gör. Hur kan du slösa bort pengar på de fattiga?

Lucia: Har du inte sett hur de har det? Barnen springer omkring klädda i trasor. De svälter, Titus. Jag måste göra något för dem. Jag vill göra något. De behöver pengarna bättre än vad vi gör.

Titus: Det går rykten om att du är kristen. När vi gifter oss vill jag att du slutar med det där.

Lucia: Jag vill inte gifta mig med dig.

Titus: Driver du med mig?

Lucia: Nej, det gör jag inte.

Titus: Hur kan du göra så här? Det är naturligtvis någon annan.

Lucia: Nej. Jag vill göra något viktigt, något meningsfullt med mitt liv. Jag vill hjälpa andra människor. Dessutom kommer jag aldrig att kunna sluta vara kristen. Det vet du.

Titus: Du kommer att ångra dig, Lucia.

Han går.

Lucia: Titus.

Lucia sätter sig ner.

Lucia: Jag känner mig så rädd, Gud. Varför måste det vara så svårt att stå för det man tror på? Jag klarar inte det. Varför måste man vara tvungen att välja mellan att offra till kejsaren eller att dödas? Hur ska jag kunna välja? Hur ska jag kunna det? Ska jag stå för min tro och våga vara den jag är eller ska jag göra som alla andra, gömma mig? Hjälp mig, Gud. Kan inte du visa mig hur man vågar, fast man inte törs? Kan inte du hjälpa mig så att jag vågar stå för att jag är den jag är,

fast jag vet att jag blir dödad? Men jag klarar inte av det ensam.

Musik: Melodin från Lucia från Syrakusa på piano eller tvårflöjt.

Soldaterna kommer.

Officer: Är det du som är Lucia?

Lucia: Ja, det är jag.

Officer: Soldater, grip henne.

Soldaterna fängslar Lucia.

Lucia: Nej, jag har inte gjort något.

Officer: Du är en förrädare för vårt land. Såna som du har inte rätt att leva.

De för Lucia till domstolen och Titus finns med i bakgrunden.

Officer: Vi har arresterat Lucia.

Domare: Bra, för hit henne. Det är alltså du som är Lucia?

Lucia: Ja, det är jag.

Domare: Vi har ett pålitligt vittne här som säger att du är kristen – är det sant?

Lucia: Ja, det är sant.

Domare: Du vet att det är förbjudet enligt lagen att vara kristen.

Titus: Hon slösar bort sina pengar också.

Domare: Är det sant?

Lucia: Jag ger mina pengar till dem som behöver dem bättre än vad jag gör. Är det något fel?

Domare: Jag befäller dig, Lucia, att i lydnad mot vår kejsare offra till gudarna.

Lucia: Håll du din kejsares lag, så ska jag följa min Herre Jesu Kristi lag. Frukta du din kejsare. Jag fruktar min Herre och Gud.

Domare. Jag tror inte att vi behöver fler vittnesmål. Lucia, för din olydnad mot kejsaren så dömer jag dig till döden. Du ska brännas på bål. Soldater, för bort henne.

Soldaterna drar i henne.

Soldat 1: Hon sitter fast. Det går inte.

Officer: Det är inte möjligt. Hjälp till allihop.

Soldat 2: Det är ju otroligt. Hon sitter fast. Det går inte att få loss henne.

Domare. Bränn henne där hon står.

Soldaterna hämtar ved och tändar på. Brasan kan arrangeras av tomtebloss i en cirkel eller en nylonlina med fladdrande papper i olika färger som höjs framför Lucia, som om det fattar eld och brasan blir allt högre.

Soldat 1: Nu blir det en riktig brasa.

Soldat 2: Men hon brinner inte.

Soldat 3: Det brinner bara runt omkring henne.

Soldat 1: Vad är det för en mäktig Gud hon tror på?

Soldaten tar ett svärd och dödar Lucia.

Soldat 2: Åhh, är hon död?

Officer: Soldater, bär bort henne.

Soldaterna lyfter upp Lucia och bär ut henne. Folkmassan, officeren, Titus och domaren följer efter. Musik under uttåget.

Eutitia: Många människor har fångslats, torterats och dödats runtom i världen i alla tider. Just för att de har haft en annan åsikt, inte sett likadana ut som de andra eller för att de har haft en annan tro. Varje år när det är som mörkast och kallast så kommer Lucia hit till oss. Hon kommer för att visa oss att vi människor måste vara rädda om varandra och ta hand om vår värld. Lucia lär oss att se ljuset som har kommit i världen och berättelsen om henne handlar om modet att våga stå för sin tro. Hur mörkt det än kan tyckas vara i världen kan mörkret aldrig besegra ljuset.

Samtalsunderlag

Ett förslag är att använda de här tre berättelserna som inledning till ett studium om tro. Studiet kan sedan följas av ytterligare två som handlar om hopp och kärlek, där man använder sig av nästa kapitels dramatiseringar. Bibelstudiet startar med de dramatiserade bibelberättelserna utifrån temat för dagen. Tonåringarna delas därefter in i mindre grupper där de kan arbeta med värderingsövningar och olika diskussionsämnen.

Frågor och uppgifter om tro

Sara

Abraham och Sara lämnade allt för att följa Gud. De lämnade sitt land, sitt hem, sin trygghet och sina vänner för att ge sig ut i en okänd värld.

- Vad innebär idag att lämna allt? Är det någon som gör det idag?
- Vad innebär det att satsa hela sitt liv på något som man tror på?
- Ge exempel på hur det kan se ut.

”Kom och följ mig”, sa Jesus till några fiskare på stranden. Då lämnade de sina nät, sina hem och sin stad för att följa Jesus.

När en missionär skulle åka iväg till Kongo i slutet av 1800-talet packade han/hon ner sina saker i en kista. Men kistan var tillmätt så att den också skulle fungera som begravningskista. Nästan alla de som åkte ut som missionärer dog i sjukdomar. När de gav sig iväg på den långa resan visste de att de inte skulle få återse sin familj, sina vänner och sitt land igen.

- Vad är det som driver de här människorna att ge upp allt de har för att söka något nytt?
- - Finns det möjlighet att göra något liknande idag?

Petrus

- Lista argument för och mot Jesus som Guds son.
- Har alla något att tro på? Finns det människor som inte tror på något? Varför?
- Är den som har en tro tryggare än den som inte har någon tro?
- Varför är det viktigt att fundera på om Gud finns eller inte?

Tomas

Läs bibelberättelsen om Tomas i Johannes 20:19–29 tillsammans i gruppen.

- Gjorde Tomas rätt?
- Kan man tro på Gud utan att se eller ha bevis?
- Vad är tvivel för dig?
- Varför tvivlar man?
- Vad kan vara fördelar med att tvivla?
- Vad skulle behövas för att du skulle bli övertygad om att Gud finns?
- Hitta på fem skäl för att tro på Gud och fem skäl mot.

Musik

Låt gruppen lyssna på musik som handlar om tro. Exempel på musik kan vara *Mysterium* (Ingmar Johansson), *Tro* (Marie Fredriksson), *Du måste finnas* (ur Kristina från Duvemåla). Fundera över frågan: Vad säger den här låten om tro?

6. ...Hopp och Kärlek

a) Miriam och Mose (2 Mos 2:11 – 2 Mos 14)

Detta drama skrevs som en del av ett studium om hopp på tonårsläger. Det kan användas i gudstjänster, scout- och tonårskvällar och i samtal om hopp. Dramat kan spelas upp separat, som en del i en serie om tro, hopp och kärlek eller som en fortsättning på ”Miriams bror har rätt att leva”.

Roller:

Berättare

Miriam

ev. Miriams mor

Miriam står och berättar. Bakom henne står Miriams mamma med det lilla skrikande barnet som hon försöker skydda.

Berättare: Miriam levde för ca 3 200 år sedan. Hennes folk var slavar i Egypten. En grym ledare, farao, hade makten i landet och hittade på nya lagar för att utrota ett folk. Mose fick leva. Han växte upp i ett palats. När Mose hade blivit vuxen gick han en dag ut till sina landsmän och såg deras tunga arbete. Då fick han se hur en hebreisk man, en av hans egna landsmän, blev ihjälslagen av en egyptier. Mose tittade sig omkring och då han inte såg någon slog han ihjäl egyptiern och gömde honom i sanden. När farao fick höra vad Mose hade gjort ville han få honom dödad. Mose flydde undan farao och slog sig ner i midjaniternas land. Mose levde under en tid som flykting. Så småningom visade sig Gud för honom i en brinnande buske och sa åt honom att han skulle befria det förtryckta folket.

Miriam: Mose kämpade för att vi skulle få vår frihet tillbaka. Han talade med landets ledare. Gång på gång lovade farao att släppa oss. Men varje gång upptäckte vi att vi fortfarande var slavar. En dag släppte farao oss. För första gången i mitt liv var jag fri. Fri att gå vart jag ville. Fri att bestämma över mig själv. Fri att fatta beslut över mitt eget liv. Men vi längtade efter ett eget land och vi följde Mose, vår ledare. Det var en lång vandring. Så kom vi då till havet. Det stora och oändliga havet. Där tog det stopp. Framför oss låg havet. Bakom oss hörde vi stridsvagnarna. Det var farao som ville ha oss tillbaka. Farao hade sexhundra stridsvagnar och en hel armé. Hur skulle vi kunna försvara oss mot en hel armé med hästar, vagnar och stridsvagnar? Framför oss låg havet och bakom oss fanns faraos armé. Då sträckte Mose ut sin hand över havet. Jag såg hur havet rörde på sig. Hela havet drogs undan. Det delade på sig. Vattnet yrde upp fem, åtta, tio meter upp i luften

som en vägg och vi kunde gå på havsbotten rakt igenom havet. Vi kunde gå tvärs igenom havet, medan vattnet stod som en vägg på båda sidor. Stridsvagnarna följde efter oss. Men när vi hade hunnit över till andra sidan fanns stridsvagnarna kvar. Havet vände tillbaka och vattnet forsade över alla stridsvagnarna och soldaterna. Vattnet dränkte vagnarna och vagnskämparna, hela faraos här som hade följt efter oss ut i havet. Inte en enda kom undan. Men vi gick torrskodda tvärs igenom havet och vattnet stod som en vägg på båda sidor. Den dagen räddade Gud oss. Vi överlevde. Vi var fria.

Samtalsunderlag

Ett förslag är att använda berättelsen som inledning till ett studium om hopp. Det kan kopplas ihop med studier om tro (se kapitel 5, Berättelser om Tro...) och kärlek (se dramatiseringarna 6 b, "Simson och Delila", och 6c, "Marias flyktingbarn"). Bibelstudiet startar med de dramatiserade bibelberättelserna utifrån temat för dagen. Tonåringarna delas därefter in i mindre grupper där de kan arbeta med värderingsövningar och olika diskussionsämnen.

Frågor att diskutera i grupper

Mose

Mose fick en stor uppgift av Gud: Att leda sitt folk från fångenskap till räddning.

- Hur tror ni att det kändes för Mose?
- På vilka sätt kan man leva i slaveri i världen i dag (i andra länder och i Sverige)?
- Vad behöver vi bli befriade ifrån i Sverige?

För mer än 3000 år sedan fanns det en plan på att utrota ett helt folk, eftersom judarna inte ansågs ha rätt att leva. De skickades till arbetsläger. Småpojkar skulle dödas för att folket inte skulle växa sig för stort och bli ett hot mot andra folk.

- Jämför berättelsen om Mose med nazismen under 30- och 40-talet. Ge exempel på likheter.
- Hur ser det ut idag?

Berättelsen om Mose är en typberättelse om frälsning, om slaverna som får sin frihet. Ordet frälst betyder frihalsad. En slav hade en ring runt sin hals. När slaven blev fri tog man bort ringen.

Folkets vandring genom Röda havet, från död till liv är också en bild för dopet. Domet är friheten. När man blir döpt sänks man ner i vattnet och lyfts upp av stadiga armar. Detta symboliserar vägen från död till liv.

Nattvarden är uppbyggdets måltid. En måltid man äter i hast, på väg till frihet. Att bli kristen betyder att bli fri, fri att vara människa.

- Vad betyder det att vara kristen för dig?

Den samariska kvinnan

Läs Joh 4:1–29.

Den samariska kvinnan gick till brunnen vid en tid då ingen annan gick dit, för att hon inte ville möta människor. På ett sätt hade hon gett upp tanken på att leva ett " normalt " liv.

- Varför förlorar man hoppet?
- Är det rätt att ge upp när någonting blir för jobbigt?

Jesus bekräftade kvinnan genom att prata med henne och ge henne ett hopp.

- Kan vi ge våra medmänniskor ett hopp?

Hopp i världen

- Ser tankar om hopp olika ut i olika länder?
- Finns det en framtid att tro på?
- Hur kan vi bygga ett bättre samhälle / en bättre värld?
- Kan du någon gång känna dig likgiltig inför världens problem? Varför / varför inte? Vad ska man göra åt likgiltigheten?
- Varför räcker det inte med att leva för sig själv?
- Kan man hoppas på Gud?

Hopp efter döden

- Kan man tro på ett liv efter döden?
- Finns det en himmel? Hur ser den ut? Hur tänker du dig himlen?
- Tycker du att man ska längta till himlen, eller ska man bara strunta i den och låta det bli som det blir?
- Behöver vi människor ha någonting att tro på, ett hopp, för att orka leva?

Läs i bibeln om olika bilder av hopp och himlen, till exempel Uppenbarelseboken 21:1–5, 7:13–17.

- Kan himlen vara så här?

Gruppuppgift om hopp

Låt alla rita, klippa & klistra eller måla varsin bild av vad de tänker på när de hör orden hopp respektive hopplöshet. Samtala sedan utifrån bilderna och låt var och en berätta vad de har tänkt på. Tänk också på om det går att finna något slags hopp i det man har tänkt på som hopplöst. Bilderna ska inte kritiseras. Varken med negativ eller positiv kritik.

b) Simson och Delila

Detta drama skrevs som en del av ett studium om kärlek på ett tonårsläger. Men det har också använts på tonår och i scoutkvällar och olika gudstjänster.

Roller:

Berättare
Delila
Simson

Simson ligger på golvet och sover, iförd peruk. Delila har Simsons huvud i sitt knä och smeker honom över det långa håret. Berättaren står bakom och för handlingen framåt.

Berättare: Jag ska berätta för er om Simson. Det fanns en man som hette Manoach. Han och hans fru längtade efter att få barn. Gud lovade att de skulle få en son. Ett alldeles speciellt barn. Men de fick inte klippa håret på honom. För om de gjorde det skulle han bli lika svag som alla andra människor. Simsons styrka fanns i hans hår. Simson var annorlunda. Han var jättestark. När han lekte med andra barn vann han alla lekar. Simson var både stark och envis. Han trodde att han skulle få allt han ville ha.

Delila: En dag blev Simson kär i mig. Jag heter Delila och är Simsons flickvän. Men det är något som han inte vet om mig. Jag har en hemlighet, precis som Simson. Jag arbetar för Simsons fiender, filistéerna. Jag är hemlig agent. Jag tjänar en massa pengar på det. De vill att jag ska ta reda på Simsons hemlighet. De vill veta varför Simson är så stark. De lovade att jag skulle bli rik om jag tog reda på varför Simson är så stark.

Men Simson ville inte berätta det för mig. ”Det är hemligt”, sa han. Jag bad honom gång på gång att berätta sin hemlighet för mig. Men han ville inte avslöja den. Han bara skrattade åt mig. Till slut sa Simson: ”Bind mig med sju fårska senor som inte har hunnit torka, så blir jag lika svag som vem som helst.” Det gjorde jag.

Men han ljög för mig. Han var fortfarande starkast i hela landet. ”Bind mig med nya starka rep”, sa han. ”Så blir jag svag.” Det gjorde jag. Sen skrek jag: ”Filistéerna kommer!” Det överraskade honom så mycket att han reste sig upp och repen gick av. Han var fortfarande starkast i landet. Då blev jag arg på honom. ”Du bara retas med mig”, sa jag.

Simson skrattade åt mig. Han hade ingen lust att avslöja sin hemlighet för mig. ”Säg på riktigt då, hur man kan göra dig lika svag som alla andra män.” ”Okej. Jag ska berätta hela hemligheten”, sa Simson till slut, när jag hade tjatat på honom i

flera veckor. ”Min styrka ligger i mitt hår. Om du klipper av mig håret blir jag lika svag som alla andra män. Jag är utvald av Gud. Mitt långa hår är tecknet på att jag är utvald. Om jag klipper av håret klipper jag också bort löftet som jag har till Gud att leva för honom.”

Nu vet jag Simsons hemlighet, men han vet inte min hemlighet. Han vet inte att jag är lejd av hans fiender. Om jag klipper av honom hans hår blir han lika svag som alla andra män och då kan filistéerna döda honom. Nu ligger Simson där och sover. Sch, väck honom inte... Jag ska klippa av honom håret så får vi se vad som händer. Ska jag eller ska jag inte? Ska jag... eller ska jag inte? Ska jag lyda order och tjäna pengar, eller ska jag bry mig om Simson. Ja, jag avslöjar hans hemlighet.

Berättare: Delila sände bud efter filistéernas hövdingar och sa: ”Kom hit. Nu har Simson berättat sin hemlighet.” Hövdingarna kom och pengarna hade de med sig. Delila vaggade Simson till sömns i sitt knä, sedan kallade hon in en man som skar av honom hans sju flätor.

Berättaren rycker av Simsons hans peruk samtidigt som han berättar och knuffar ner Simson från Delilas knä, ner på golvet. Berättaren sparkar på Simson där han ligger på golvet.

Delila: Jag hade förrätt honom, Simson, mannen jag älskade. Filistéerna överföll honom där han låg. De band honom, sparkade på honom. Sen slet de upp honom från golvet och förde ut honom genom dörren. Där stod jag kvar, ensam.

Berättare: Filistéerna grep honom och stack ut ögonen på honom och förde honom sedan till Gaza. Han slogs i bojor och blev satt att mala på kvarnen i fångelset. Men hans hår som hade rakats av började växa ut igen. Under en fest kom de på att man kunde plocka upp honom från fångelsehålan för att ha något roligt att skratta åt, någon att driva med.

Där står nu den blinda svaga stackaren. Men Simson ställer sig mot två pelare och lutar sig mot dem. Hans styrka börjar komma tillbaka. Gud har inte övergett honom. Simson tar i allt vad han kan. Pelarna börjar röra på sig. Det rasar ner murbruk från taket och med ett dån faller hela taket ihop. Hjälten dör, men också fienden. Alla dör. Vad är det för poäng, tänker ni säkert? Lidande och död är totalt meningslöst. Om det hade varit en film på tv hade hjälten överlevt. Där överlever hjältnarna. Men i verkligheten dör de. Delila – tjejen som blev tvungen att välja mellan pengar eller kärlek, att satsa sitt liv på karriären eller på den man hon älskar – vad hade hänt om Delila hade satsat på kärleken? Ibland är kärleken den enda vägen, men kanske också den svåraste.

c) Marias flyktingbarn

”Marias flyktingbarn” är ett drama som framförts i olika gudstjänster, som bibelstudium på tonårsläger och i konfirmandarbete om Jesu liv. Det går också att använda dramat som inledning på ett studium om kärlek.

Roller:

Berättare

Maria

Josef

Ängel

Maria: Det var mörkt ute och kallt. Jag drog kappan så hårt om mig jag kunde. Men vinden blåste rakt igenom det tunna tyget. Jag höll mitt barn tätt intill mig. Han var så liten och hjälplös. Det var bara jag som kunde skydda honom. Men jag var så rädd. Tänk, tänk om inte ens jag kan skydda mitt eget barn. Vem ska då göra det? Vi gick där i mörkret. Josef höll hårt om mig.

Josef går fram och håller om Maria.

Maria: Fem minuter var allt vi fick på oss. Fem minuter räcker inte för att samla ihop det vi ägde och fly. Mitt barn var ett flyktingbarn. Det var mörkt ute och kallt. På himlen lyste stjärnorna, miljoner med stjärnor. Jag tyckte att stjärnorna var så stora och jag så liten.

Josef försvinner.

Maria: För tio månader sedan var jag med om något som jag inte kan förklara. Det kom en ängel till mig. Det blev ljusst omkring mig. Jag vet inte varifrån den kom men plötsligt var ängeln där. Så kan man inte säga, för vem skulle tro på mig? Men det var sant. Men ängeln sa åt mig att inte vara rädd.

Ängel: Var inte rädd Maria. Du har funnit nåd hos Gud. Du ska bli havande och föda en son och du ska ge honom namnet Jesus. Han skall bli stor och kallas den högstes son. Herren Gud ska ge honom hans fader Davids tron och han ska härskas över Jakobs hus för evigt och hans välde ska aldrig ta slut.

Maria: Hur ska detta ske? Jag har ju aldrig haft någon man.

Ängel: Helig ande ska komma över dig och den Högstes kraft ska vila över dig. Därför ska barnet kallas heligt och Guds son. Elisabet, din släkting, väntar också en son, nu på sin ålderdom. Hon som sas vara ofruktsam är nu i sjätte månaden. Ty ingenting är omöjligt för Gud.

Maria: Jag är Herrens tjänarinna. Må det ske med mig som du har sagt.

Maria: Ängeln försvann och jag var ensam kvar. Varför måste mitt liv vara så upp och ner? Josef och jag har alltid kunnat prata om allting. Nu har jag varit med om något som jag inte kan berätta. Hur ska man förklara för någon att man sett en ängel. ”Jo, det kom en ängel till mig. Jag vet inte varifrån den kom, men plötsligt var ängeln där.” Så kan man ju inte säga? Vem skulle tro på mig? Ändå är det sant. Jag törs inte berätta det här för någon. De kommer inte att tro på mig. Vad ska pappa och mamma säga? Mina grannar och kompisar? Snart kommer hela byn att veta om det här. Varför måste det här hända just nu?

Josef: Maria, Maria, där är du ju. Jag har letat efter dig överallt. Har du suttit här hela tiden? Du skulle ju gå till brunnen och hämta vatten. Åsnan har inte fått mat. Vad gör du?

Maria: Jag glömde bort tiden. Jag satt visst och drömde lite.

Josef: Har det hänt något?

Maria: Nej, vad skulle det vara... nej, det har inte hänt något.

Josef: Är det säkert det? Jag ser ju på dig att det är något.

Maria: Nej, det har inte hänt något. Jo, det har det. Nej... jag vet inte hur jag ska förklara det. Du kommer aldrig att förstå.

Josef: Men pröva mig. Vi kan väl prata om allt.

Maria: Det går inte. Jag kan inte säga det. Jag hittar inga ord. Du får inte skratta åt mig, Josef.

Josef: Nej, jag ska inte skratta åt dig. Berätta nu.

Maria: Det kom en ängel till mig alldeles nyss. Jag såg honom. Han stod framför mig. Han såg ut som en vanlig människa med vita kläder, genomskinliga liksom. Han sa att han kom ifrån Gud. Han sa att jag ska bli mamma. Han sa att jag ska få ett litet barn. Jag förstår inte riktigt hur det ska gå till. Men jag vet att jag ska bli mamma till Guds son. Jag ska ge honom namnet Jesus. Ja, nu vet du allt.

Josef: Vad är det du säger? Jag förstod nog inte riktigt... ett barn... är du gravid? Men vi har ju aldrig...

Maria: Ja, jag ska få ett barn. Men det är inget vanligt barn. Det är Guds son.

Josef: Det är inte sant. Jag tror inte på dig.

Maria: Men det är ju sant. Josef, du måste tro på mig. Jag ska bli mamma till Guds son.

Josef: Nej, det kan inte vara sant. Du hittar bara på. Jag tror inte på det där. Nej, Maria, du ljugar.

Han går en bit därifrån.

Maria: Josef, gå inte Josef.

Josef går genom rummet och stannar i andra änden av rummet, talar för sig själv. Maria vänder sig bort med ryggen mot publiken.

Josef: Jag kan inte tro på det där. Hon bara hittar på alltihop. Det är bara för att hon älskar någon annan. Hon har varit ihop med någon annan och nu är hon gravid. Hon ska få ett barn och jag är inte far till barnet. Jag måste göra slut med henne. Om jag gör slut med henne kommer de att straffa henne. Enligt lagen ska man stenas till döds om man har begått äktenskapsbrott. Det vill jag inte. Jag måste skilja mig ifrån henne i hemlighet. Hur ska jag göra? Varför måste hon göra så här mot mig?

Maria vänder sig mot publiken och Josef ställer sig med ryggen mot publiken.

Maria: Nu är allting kört. Josef tror inte på mig. Jag ska bli mamma till Guds son. Vad ska jag göra nu? Jag är ensam. Jag ska bli mamma till ett litet barn, till Guds eget barn. Jag vill ha det här barnet. Jag måste kämpa för mitt barn. Men jag bryr mig om Josef också.

Maria sätter sig ner.

Berättare: Det går några dagar.

Josef: Sitter du här fortfarande, Maria? Förlåt mig, Maria. Förlåt mig för att jag inte trodde på dig. Det kom en ängel till mig också. I natt när jag sov kom det en ängel till mig i en dröm. Ängeln sa att det var sant att du skulle bli mamma till Guds son. Vi ska klara det här tillsammans, du och jag. Vi ska bli föräldrar till Guds son. Det är en sak till också... jo, du vet... vi ska ju skattskrivna oss. Ja, det vet du kanske... och jag tänkte... ja, om du vill alltså... vi kanske... ja, men bara om du vill... så kan vi... Maria, vill du gifta dig med mig så kan vi skattskrivna oss tillsammans?

Maria: Ja, Josef, det vill jag!

*De flyger i famnen på varandra och är romantiskt jättelyckliga.
Berättaren läser ur Lukas 2:1–17.*

Maria: Jag minns en natt full av stjärnor. Det var den natten då mitt barn föddes i ett stall. Han hade så små händer, men när han skrek trodde jag att hela världen skulle höra honom. Gud fick ett ansikte genom mitt barn. Gud föddes som ett litet barn som jag fick hålla i mina händer. Jag älskar dig, lilla barn. Det är mörkt ute och kallt. Jag fryser. Varför tar natten aldrig slut?

Berättare: Herrens ängel visade sig för Josef i en dröm och sa: ”Stig upp, ta med dig barnet och hans mor och fly till Egypten. Stanna där tills jag säger till dig, ty kung Herodes kommer att söka efter barnet för att döda det.”

Maria: Hysch, hysch, lilla barn, gråt inte. Vi är tvungna att fly. Mitt barn är hotat till livet. Han är inte värd att få leva. Vi är tvungna att lämna vårt land, vårt hem, våra vänner, allt. På himlen gnistrar stjärnorna, miljoner med stjärnor. Jag tycker att stjärnorna är så stora och jag så liten. Jag går här i mörkret med mitt lilla flyktbarn. Jag ser Guds eget ansikte i mitt lilla barn.

Samtalsunderlag

Ett förslag är att använda berättelserna ”Simson och Delila” och ”Marias flyktbarn” som inledning till ett studium om kärlek. Det kan kopplas ihop med studier om tro (se kapitel 5, Berättelser om tro...) och hopp (se dramatiseringen 6a, ”Miriam och Mose”). Bibelstudiet startar med de dramatiserade bibelberättelserna utifrån temat för dagen. Tonåringarna delas därefter in i mindre grupper där de kan arbeta med värderingsövningar och olika diskussionsämnen.

Samtal om vänskap och kärlek

Simson och Delila

- Vad tror ni Delila tänkte och kände när hon förrådde sin älskade?
- Vad skulle du ha gjort om du varit i Delilas situation?
- Skulle Delila kunnat ha handla annorlunda? På vilket sätt i så fall?
- Vad är riktig kärlek?
- Hur vet man att någon annan älskar en?
- Skulle du göra allt för den du älskar?
- Hur bär man sig åt för att älska sig själv?
- Tycker du att det är skönt att hämnas? Varför/varför inte?
- Kan man öva sig i att förlåta? Hur då? Är det viktigt att kunna förlåta?
- Hur kändes det för Simson att bli övergiven av den kvinna han älskade?
- I bibeln finns det flera kvinnor som verkar vara känslökalla. Om det varit en kvinna som skrivit berättelsen om Simson och Delila, tror ni att den varit

annorlunda då? Tror ni att vi hade fått fram Delilas tankar och känslor på ett annat sätt?

Marias flyktingbarn

- Har Marias och Josefs kärlek någon chans?
- Om du varit Maria, skulle du ha vågat berätta för pojkvännen om ängeln, graviditeten och barnet? Hur berättar man något sådant?
- Om du varit Josef, skulle du då ha trott på Marias berättelse?
- Hur tror ni det kändes för Josef, killen som inte var pappa till barnet?
- Hur tror ni att omgivningen skulle ha reagerat om Marias upplevelse med ängeln kommit ut?
- Kan man tro på änglar?
- På vilket sätt visar Gud sin kärlek till människan i den här berättelsen?
- Varför tror ni att Gud väljer att bli människa genom Jesus? Vad är det för poäng att Gud föds som ett barn? Kan man tro på det?
- Maria, en ung tonårstjej på kanske fjorton år, får en viktig uppgift av Gud. Ger Gud oss uppgifter idag? Hur kan de se ut?
- Kan man tro på det ängeln berättar om att Maria ska föda Guds egen son och bli gravid utan en man? Varför/varför inte?

Guds kärlek

Välj några texter och läs tillsammans i gruppen. Förslag på texter är Psaltaren 139:1–18, Psaltaren 23, Johannes 3:16–17.

- Vilka bilder och ord om Guds kärlek behandlar texterna? (Varje text för sig.)
- Skriv och rita egna bilder och ord om Guds kärlek.

Vänner

- Kan vänskap vara lika stark som kärlek?
- Kan man bara ha en bästa kompis?
- Är det viktigt att man kan visa sig sårbar och liten inför sin vän?
- Vad ska man göra om man känner att man börjar glida ifrån sin vän?
- Vad ska man göra om man blir riktigt osams med sin bästa vän?
- Vad är det som gör att man blir vän med vissa människor och inte med andra?
- Är det någon skillnad mellan killars och tjejers vänskap?
- Med en god vän kan man prata om allt. Är det bra att ha många goda vänner? Kan man ha för många goda vänner? Varför/varför inte?
- Måste man vara lika varandra för att kunna vara goda vänner?
- Hur länge kan man hålla på och förlåta en vän som sviker?

Vänskap mot kärlek

- Vad händer när några i ett gäng blir kära i varandra?
 - Vad händer om förhållandet tar slut?
 - Vad händer när någon i gänget blir kär i någon annan utanför?
1. Ni är ett gäng tjejer och killar som håller ihop. Ni träffas varje dag efter skolan och på helgerna. En dag kommer två i gänget hand i hand. De har blivit ihop. Hur reagerar resten av gänget? Är det kul eller kommer det bli jobbigt att hålla ihop gänget då? Två månader senare tar det slut mellan de två. De blir osams och vill inte träffas, hur ska ni göra för att hålla ihop gänget nu då?
 2. Ni är ett gäng som håller ihop. Ni träffas varje dag efter skolan och på helgerna. En dag blir en i gänget ihop med en utanför gänget. Kan han/hon komma in i gänget eller hamnar er kompis utanför gänget?
 3. Du bestämmer med en kompis att träffas efter skolan och hitta på något kul. Sen kommer en annan kompis och vill ha med dig på stan. Det verkar mycket roligare. Hur gör du då?

Drömkillen/drömtjejen

- Vilka egenskaper ska den person ha som du skulle vilja dela ditt liv med?

Äktenskap

- Vad är det man lovar när man gifter sig?
- Vad är meningen med äktenskapet?

Då blir nu

Om det hade hänt idag, hur skulle då berättelsen om Maria och Josef sett ut? Fantisera ihop en berättelse i gruppen.

Ord om vänskap ur bibeln

”En vän visar alltid kärlek, en broder är till för att hjälpa i nöden.” (Ordspråksboken 17:17)

”Vackra ord ger många vänner, den som talar väl blir väl bemött. Stå på god fot med många, men var förtrolig med en bland tusen. Vill du ha en vän så prova honom först och ge honom inte ditt förtroende genast. Ty somliga är vänner bara när det passar dem och stannar inte hos dig i nödens stund.” (Jesus Syraks vishet 6:5–8)

”En trogen vän är ett starkt värn. Att finna en sådan är att finna en skatt. En trogen vän är ett omätligt värde, en tillgång som inte kan vägas på våg.” (Jesus

Syraks vishet 6:14–15)

”Somliga vänner är gärna gäster vid ditt bord men stannar inte hos dig i nödens stund. När du har framgång vill de vara som du och tar sig ton mot ditt husfolk. Men går det utför med dig blir de motståndare och gör sig osynliga för dig.” (Jesus Syraks vishet 6:10–12)

”Överge inte en gammal vän, en ny är inte detsamma. En ny vän är som nytt vin: först när det mognat dricker du det med välbehag.” (Jesus Syraks vishet 9:10)

”Alla vänner säger: ’Även jag är din vän’, men somligas vänskap är bara ord.” (Jesus Syraks vishet 37:1)

Heta Stolen

I övningen med heta stolen måste det finnas en tom stol, om det är en enda person som vill byta plats. Den person som ensam reser sig upp och byter plats är modigast.

Alla byter plats som...

- tycker att vänskap är viktigare än kärlek.
- tror att pengar ger ett lyckligare liv.
- tycker att det är viktigt att föräldrarna gillar den man är ihop med.
- tror att vi människor kan leva utan vänner.
- i stort sett är nöjda med sitt utseende.
- tror att man blir gladare när man är kär.
- tror att man kan vara kär i samma person hela livet.
- tror att utseendet har stor betydelse när man blir kär.
- tycker att föräldrar kan vara ens bästa vänner.

Fyra hörn

Aktivera gruppen med hjälp av en fyrahörnsövning. Som ledare läser du upp fyra alternativ och alla i gruppen får välja ett hörn. Var och en måste välja ett alternativ, det alternativ som känns mest rätt. I hörnen får de sedan diskutera varför de har valt som de har gjort och berätta för gruppen. Det finns alltid ett hörn för bättre förslag.

Vem skulle du vilja ha med dig till en öde ö?

- Min pojkvän/flickvän.
- Min bästa vän.
- Min farmor.
- Bättre förslag.

Vad är värst?

- Att min kompis berättar för andra vad jag sagt i förtroende.
- Att min kompis börjar undvika mig.
- Att min kompis talar om att han/hon inte vill vara vän med mig längre.
- Annat förslag.

Vad är viktigast i ett förhållande?

- Att man kan prata om allt.
- Humor, att man har roligt ihop.
- Att man kan lita på varandra.
- Bättre förslag.

Den röda tråden

”Den röda tråden” består av ett antal dramatiseringar. Syftet är att låta barnen få möta olika personer i bibeln och upptäcka att de livsfrågor som finns i bibeln också är aktuella idag. Dramatiseringarna i ”Den röda tråden” kan användas på flera sätt, men ett förslag är att göra en snitslad bana i kyrkan med olika stationer där dramatiseringarna äger rum. Man kan också dra en röd tråd genom hela kyrkan som scouterna får följa, med olika stopp för dramatiseringarna. Det går bra att välja ut några av dramatiseringarna, om man till exempel vill ha en kväll om Gamla och en om Nya testamentet.

Samtala gärna efteråt om de olika bibelpersonerna.

Det finns en fråga till varje dramatisering. Den kan man antingen sätta upp på en skylt eller låta skådespelarna ställa till scouterna. Några av frågorna kräver att scouter och ledare fundera tillsammans.

Varje station i ”Den röda tråden” har sin plats med rekvisita. Om det finns få ledare till de olika rollerna kan ledarna ha flera roller. Man behöver inte heller ha ”skådespelare” till alla stationerna utan man kan istället ha berättelserna nedskrivna på lappar som sitter gömda någonstans i kyrkan. Låt de äldsta scouterna läsa berättelsen och frågan för de andra.

Station 1: Skapelsen

Scouterna sitter i ett mörkt rum. Från en bandspelare kommer olika ljud under berättelsens gång. Det börjar med tystnad.

Berättare: Tänk er att från början fanns ingenting. Inget liv på jorden. Det var för länge sen. Det fanns bara en tystnad. Kan ni höra tystnaden? Jorden var öde och tom. Men Gud fanns redan då. Gud skapade universum. Gud kallade ljuset för dag

och mörkret för natt. Sen skapade Gud alla stjärnor och planeter, vatten, alla stora världshav, sjöar, bäckar som porlar och kluckar. De långa floderna, vattenfall och strömmar som forsar fram mellan bergen.

Ljud från bandspelaren av vatten som rinner på olika sätt.

Berättare: Gud skapade blommorna. Vackra röda rosor, blåsippor, vitsippor, gullvivor, regnskogar, tallskogar, granar och kottar.

Ljud från en regnskog. Eventuellt diabilder.

Berättare: Men Gud skapade också pingviner, igelkottar, giraffer, fåglar, skorpioner, myror och elefanter. Gud såg på allt som han hade gjort och Gud såg att det var gott. Men det saknades något. Gud skapade människan. Gud ville att människan skulle kunna tänka, känna och älska. Gud ville att människorna skulle ta hand om världen.

Ett barnskrik hörs.

Berättare: På den sjunde dagen vilade Gud. Jorden mättades av allt vad Gud gav den. En värld skapades i fred. Från allra första början fanns inga oljeutsläpp i haven, inga utrotade djur, inga kärnvapen och inga krig. Gud gav världen åt oss människor för att vi skulle ta hand om den. Gud gav oss ett ansvar för världen och gav oss makten att vara människor.

Fråga: Makt kan man använda på både bra och dåliga sätt. Adam fick ge djuren namn. Att ge namn är makt. När människan använder makten för att satsa bara på sig själv blir det fel. På vilka sätt kan vi använda makten fel? Ge minst två exempel på vad som kan hända, eller som har hänt, med jorden och människorna när vi använder makten fel?

Station 2: Makten och människan

Eva: Vad ska jag hitta på nu? Jag kan gå och bada i bäcken eller så kan jag krypa i grottorna igen. Jag kan klättra i körsbärsträdet och plocka körsbär. Nej, jag har ingen lust. Varför är det så tyst? Var är alla andra. Adam, var är du? Vad gör du? Jag vill göra något med dig, Adam.

Ormen: Eva, Eva, har du tråkigt?

Eva: Vad vill du nu då, lilla orm. Har du sett Adam?

Ormen: Saknar du honom?

Eva: Nej, det gör jag inte alls. Jag bara undrade var han är någonstans.

Ormen: Trivs du här i trädgården, i paradiset?

Eva: Ja, det gör jag väl. Jag vet inte om så mycket annat. Men jag har ju alla djuren, Adam och Gud att prata med.

Ormen: Vad var det som Gud sa till dig igår?

Eva: Gud sa att Adam och jag ska ta hand om den här världen. Vi har fått ett viktigt uppdrag. Vi ska ta hand om alla djuren och växterna. Allt det är vårt hem. Vi bor här. Se, hur vackert allting är här. Alla blommor, den gröna ängen. När jag blir hungrig kan jag äta mig mätt. Vi har det bra här. Vi kan göra precis vad vi vill. Jag älskar Adam. Jag behöver inget mer.

Ormen: Men det där trädet där borta, med de goda frukterna. De frukterna är nog goda att äta.

Eva: Vi får äta av alla frukter på träden, alla frukter utom på just det trädet. För om vi gör det kommer vi att dö.

Ormen: Det är inte sant. Gud vet att om ni äter just den frukten blir ni lika kloka och intelligenta som Gud. Det vore väl bra att få bli lika klok som Gud? Då får du kunskap om precis allting. Då kan du få makt, Eva. Du kan bli smartast i världen.

Eva: Nej, jag vet inte. Nej... nej... nej. Gud har sagt att vi inte får göra det. Jo, förresten. Ja, jag gör det. Jag har en egen vilja. Jag kan bestämma över mig själv. Jag bestämmer att jag vill äta av just den frukten. Jag kan bli lika smart som Gud. Jag kan bli smartare än Gud. Vilken makt. Då kan jag se vad som finns bakom de där bergen. Jag kan se hela världen. Jag kan göra allt jag vill. Alla andra måste lyda mig. Mmm, vad gott. Adam, var är du? Adam, kom hit. Det här är jättegott. Smaka. Om vi äter av frukten blir vi lika smarta som Gud.

Adam: Vad gör du, Eva? Är du inte klok? Gud har sagt åt oss att vi inte får äta av just den frukten.

Eva: Smaka då, Adam, det har ju jag gjort. Eller törs du inte? Är du rädd, Adam?

Adam: Nej, jag är inte rädd. Det är bara det att... men en liten bit kanske jag kan ta. Mmm, det var ju gott.

Eva: Visst var det gott. Nu har du också gjort det, Adam.

Adam: Ja, men det kanske var dumt. Varför gjorde vi det egentligen?

Eva: Jag vill få makt och kunskap. Jag vill bestämma över mitt eget liv. Det tror jag att du också vill.

Adam: Javisst, men det känns inte rätt. Eva, hör du? Det är Gud som ropar på oss. Tänk om Gud hittar oss här. Det var inte mitt fel. Det var du som lurade mig.

Eva: Men du åt av frukten. Du åt också av frukten. Vad ska vi göra, Adam? Vi måste gömma oss. Du är ju naken.

Adam: Det är du också, Eva. Kom, vi gömmer oss, så Gud inte kan hitta oss.

Adam har bara ett par shorts på sig. Eva har linne och shorts. De springer och gömmer sig.

Berättare: Gud ropade på Adam och Eva. De upptäckte att de var nakna och skämdes över sig själva. De började bråka om vem som var mest skyldig...

Man hör hur Adam och Eva börjar bråka i sitt gömställe. De skriker åt varandra och knufas medan berättaren fortsätter att berätta.

Berättare: ...precis som vi människor gör ibland. Sen skickade Gud iväg Adam och Eva.

Adam och Eva kliver fram från sitt gömställe och går iväg.

Berättare: De fick inte bo kvar i den underbara trädgården längre. ”Nu har ni valt att leva era liv ute i världen”, sa Gud. ”Ni får leva ute i världen och när ni är gamla kommer ni att dö.” Men Gud fanns kvar hos människorna, även när de gjorde misstag och bar sig illa åt. Gud älskade människorna. Adam och Eva drömde om att få bli lika Gud, få vara Gud. Det räckte inte med att vara människa. De ville bli som Gud och ta makt över både liv och död. Människan tappade bort sig själv och gömde sig för Gud. De vågade inte stå för sina handlingar och skyllde ifrån sig. Vad har hänt med människan och makten idag? Försöker vi ta makten över livet och döden?

Adam och Eva kommer tillbaka, klädda i kostym och portfölj. De har kläder som sitter trångt.

Fråga: Adam och Eva fick två pojkar. Vad hette de?

Svar: De hette Kain och Abel.

Station 3: Mördaren

Berättare: Kain och Abel är bröder. De är barn till Adam och Eva. Kain var jordbrukare och Abel var herde. En dag bestämde Abel sig för att ge en offergåva till Gud. Kain gjorde samma sak. Men Gud ville inte ta emot Kains gåva. Kain blev avundsjuk. Han bestämde sig för att hämnas.

Man kan dramatisera denna scen utan ord.

Man kan också göra en modern variant på Kain och Abel som sitter och tittar på tv. De börjar bråka om vilken kanal de ska titta på. Till slut börjar de slåss och Kain råkar döda sin bror. Se också dramat ”Kain, en mördare.”

Sång: Under ytan av Uno Svenningsson

Fråga: Varför mördade Kain sin bror?

Svar: Han var avundsjuk på sin bror.

Station 4: Noas båt

Berättare: Gud talade med Noa och sa: ”Du vet att jag har gjort alla blommor och träd, sjöar, berg och floder. Jag har gjort så att allting ska passa ihop med varann. Sen skapade jag människorna och då tyckte jag att det skulle vara ganska tråkigt om ni såg ut precis som girafferna, grodorna och de andra djuren. Därför gav jag er en fri vilja. Jag ville att ni skulle kunna tänka och känna. Att ni skulle älska den här världen och ta hand om den. Det har ni inte gjort. Ni bråkar med varandra, krigar och slåss. Ni förstör skogen och naturen. Nu kommer det att bli en stor översvämning. Men jag vill rädda dig, Noa. Dig, din familj och djuren. Nu ska du bygga en båt. Ta med dig din familj och alla djuren och gå ombord på båten.”

Noa byggde en stor båt. När det började regna gick de ombord på båten. Sen kom det så mycket regn att båten plötsligt inte stod på land längre, utan började flyta.

Fråga: Räkna upp minst tio djur som finns i Sverige.

Station 5: Abraham

Abraham: En dag talade Gud till mig och sa: ”Abraham, titta upp mot himlen. Vad ser du?” Jag såg stjärnor över hela himlen. ”Var inte rädd, Abraham”, sa Gud. ”Jag ska ta hand om dig och beskydda dig. Kan du räkna stjärnorna? Så många

barn, barnbarn och barnbarnsbarn kommer du att få. Din släkt kommer att bli lika stor som antalet stjärnor på himlen.” Ja, det lovade Gud, men hur skulle det gå till? Min fru kunde inte få några barn. Nu var hon för gammal. En dag blev hon gravid och vi fick en son. Han heter Isak. Namnet Isak betyder ”han som skrattar.” Jag vet att Gud bryr sig om oss människor.

Fråga: Vad heter min (Abrahams) fru?

Svar: Sara.

Station 6: Miriams bror har rätt att leva

Miriam: Det är jag som är Miriam. Jag har en lillebror. Han heter Mose och han är jättesöt. Han har stora svarta ögon. Ibland blir jag trött på honom. Han bara skriker. Men han är ändå min lillebror. En dag kom soldaterna med sina vapen. De var så många. De sa att de skulle döda alla småpojkar. Men de får inte göra min lillebror illa. Då kom jag på en idé. Jag gjorde en korg åt honom. Jag flätade den av gräs. Sen tätade jag den med beck och tjära så att det inte skulle kunna komma in något vatten i korgen. Jag lyfte försiktigt ner min lillebror i korgen. Han låg där och viftade med sina armar och tittade på mig. Jag stängde locket och gömde korgen i vasskanten nere vid floden. Sen gömde jag mig i buskarna för att se vad som skulle hända med honom. Då kom faraos dotter med sina vänner ner till floden för att bada. De skrattade och skojade på stranden. Så fick de syn på korgen och lyfte upp den. När de öppnade locket låg en liten pojke där. Faraos dotter tog hand om honom. Jag var så glad, för nu skulle ingenting kunna hända min bror.

Fråga: Lillebror Mose och jag (Miriam) har en annan bror. Vad heter vår storebror?

Svar: Aron.

Station 7: Josef och hans bröder

Berättare: Josef kände sig ensam. De andra ville inte vara med honom. De sa jämt elaka saker till honom och han fick inte vara med och leka. Ingen av hans bröder ville vara med honom. Pappa Jakob älskade sin son Josef mer än alla de andra pojkarna. En gång fick Josef nya häftiga kläder. Då blev de andra bröderna arga. Varför får han så fina kläder och inte vi. De hittade på många olika planer för att göra Josef illa. En dag slängde de ner Josef i en brunn.

Fråga: Hur många bröder hade Josef?

Svar: Elva bröder.

Station 8: Daniel i lejongropen

Berättare: Kungen hade bestämt att alla i hans rike skulle be till honom. Bara till kungen och ingen annan. Om det var någon som bröt mot den lagen skulle han kastas ner i lejongropen. Men Daniel bad till Gud tre gånger om dagen. En dag kom soldaterna och hämtade Daniel. De hade stora vapen. Daniel var så liten. De släpade bort honom till en grop full med lejon. Där slängde de ner honom. Daniel var jätterädd. Det är otäckt att bli nerslängd i en grop full med lejon. ”Gode Gud, hjälp mig. Låt inte lejonen äta upp mig”, bad Daniel.

Fråga: Vad var det som hände sen? Gå bort till din ledare och berätta vad som hände med Daniel. Rita en teckning av Daniel i lejongropen.

Station 9: Ängeln och Maria

Maria: Jag heter Maria och bor i staden Nasaret och jag har varit med om något jättekonstigt. Men jag vet inte hur jag ska berätta det. Hur ska man kunna förklara för någon att man har sett en ängel? Vem skulle tro på mig? Ändå är det sant. Jag har sett en ängel. Men jag törs inte berätta det för pappa och mamma. Vad ska de säga? Och mina kompisar? Tänk om de inte tror på mig, när jag berättar att jag har sett en ängel. Vet ni vad ängeln sa? Ängeln sa att jag ska få ett litet barn. Jag ska bli mamma till Jesus. Guds egen son. Jag måste berätta det för Josef. Tänk om han tror att jag ljuger.

Fråga: Ni kan väl rita en ängel åt mig så att jag (Maria) kan visa Josef hur den ser ut.

Station 10: Marias barn

Berättare: Maria och Josef hade rest långt. Med sig hade de åsnan och packning. Maria fick rida och Josef gick bredvid åsnan. De gick i flera veckor. Nu var de äntligen framme. Det var fullt med människor överallt. De knackade på en dörr och frågade om de fick bo där. Men hotellägaren skakade på hiuvudet. Tyvärr, det var redan fullt. De gick vidare, men det var fullt överallt. Maria var orolig. Hon skulle snart föda sitt lilla barn. Var skulle de hitta någonstans att sova? De knackade på

nästa dörr. Hotellägaren öppnade dörren och redan innan de hann ställa frågan om det fanns plats för dem så sa han att det var fullt. Nu var Maria rädd. Vad skulle de göra? Men då hejdade hotellägaren dem och sa: ”Jag vet var ni kan sova. Jag har ett litet... där kan ni bo.”

Fråga: Var fick Maria och Josef sova och var föddes Jesus någonstans?

Svar: I ett stall.

Station 11: Tre kungar

Det kom tre gäster på besök till kungens slott. De var kungar och visa män från ett främmande land. Med sig hade de dyrbara gåvor. Nu frågade de efter den nyfödde kungen. De ville ge honom gåvor och hylla det lilla barnet, den nye kungen. Nu blev kung Herodes rädd. Skulle det komma en ny kung och ta ifrån honom makten och allt han ägde.

Fråga: Vad gjorde kung Herodes då?

Svar: Han dödade alla småpojkar under två år.

Station 12: Lärjungarna

Petrus: Det var tidigt på morgonen och solen började stiga upp. Solen speglade sig i vattnet. En fågel flög skrikande över vattnet. Annars var det alldeles tyst. Jag och min bror hade varit ute och fiskat hela natten. Nu var det morgon och vi var trötta. Vi hade inte fått en enda liten fisk. Då hörde vi röster. Det kom massor med människor ner till stranden. En av dem var Jesus. ”Har ni fått någon fisk”, frågade han. ”Nej, inte en enda”, ropade jag tillbaka. ”Kasta ut näten så ska ni få fisk.” Det lät konstigt, men jag gjorde som han sa och vi fick fisk. Nätet var fullt av fisk. Sen sa han till oss: ”Lämna era nät och följ med mig.” Vi följde med Jesus. Sen blev vi fler och fler som följde honom.

Fråga: Hur många var Jesus närmaste vänner? Kan ni nämna namnen på minst tre av dem?

Svar: Tolv lärjungar: Andreas, Simon som kallas Petrus, Jakob (Sebedaios son), Johannes, Filippus, Bartolomaios, Tomas, Matteus, Jakob (Alfaios son), Taddaios, Simon Kananaios och Judas Iskariot.

Station 13: Fyra kompisar

Jonatans vän: Jag och mina kompisar ska ta med vår kompis Jonatan till Jesus. Har ni hört talas om Jesus? Han är i vår stad just nu. Han hjälper många människor. Han bryr sig om de fattiga, de som är ensamma och sjuka. Jag har hört rykten om att det är fullt med folk i ett hus några kvarter bort. Jesus är också där. Det är svårt att ta sig in i huset, för det är alldeles fullt med folk. Nu vill vår kompis Jonatan träffa Jesus. Men Jonatan kan inte gå.

Fråga: Vi tänkte att vi skulle komma på något smart sätt att ta oss in i huset. Kan ni berätta hur vi ska göra? Er uppgift är att bygga en scoutbåt av materialet som ligger här och bära en av era kompisar på båren till ledaren, som ni talar om det rätta svaret för.

Svar: Bryt sönder taket och fira ner kompiserna.

Station 14: Förrädaren

Rekvisita: Trettio silvermynt i en burk.

Judas Iskariot: Det är jag som är Judas. Nu ska jag räkna mina pengar. Tio, elva, tolv, tretton, fjorton, femton, sexton... Titta, vad mycket pengar jag har. Nu är jag rik. Det är bra med pengar. Men jag har sålt Jesus. Jag har skvallrat för prästerna och soldaterna var Jesus är någonstans. De ska sätta Jesus i fängelse. Nu har jag berättat var Jesus är någonstans, så de kan ta honom. Jag var så besviken på honom. Jag trodde att han var vår kung. Det började så bra. I söndags red Jesus in i Jerusalem på en åsna. Tusentals människor ropade att han var deras kung. De viftade med palmlad och lade ut kläder framför honom på marken där han red. Han var deras kung. Vår kung. Jag såg att han hade makten. Han hade hela folket på sin sida. Jesus ville inte vara någon kung med vapen och makt. Men jag vill vara vän med soldaterna. Nu när jag har skvallrat var Jesus håller sig gömd så har jag tjänat stora pengar.

Fråga: Hur många silverpengar tror ni att det är i den här burken?

Svar: Trettio.

Station 15: Petrus förnekar Jesus

Två soldater har tänt en brasa i den öppna spisen. En tjänsteflicka står också där och värmer sig. Scouterna kommer förbi och sätter sig vid brasan. När Petrus försöker gå förbi ger sig soldaterna på honom och ställer sig i vägen för honom.

Tjänsteflicka: Jag känner igen dig. Du är en av lärjungarna till Jesus från Nasaret.

Soldat: Javisst, du var också i Getsemane när vi fängslade honom i kväll.

Petrus: Va, talar du till mig? Nej, nu måste du blanda ihop mig med någon annan. Jag känner inte honom. Jag har aldrig träffat honom förut.

Tjänsteflicka: Du ljuger. Du var också med i Getsemane. Jag känner igen dig.

Petrus: Nej, det är sant. Jag känner inte Jesus från Nasaret. Jag har aldrig träffat honom förut. Det är säkert.

Soldat: Du var tillsammans med Jesus. Du är en av hans lärjungar. Vi känner igen dig.

Soldat: Vad ska vi göra med honom?

Petrus: *(Skriker)* Jag känner inte Jesus.

Tuppen gal och Petrus sjunker ihop på golvet. Soldaterna går skrattande därifrån.

Petrus: Hur kunde jag vara så feg att jag sa att jag inte kände honom. Förut skröt jag med att jag skulle försvara Jesus. Jag skulle till och med kunna ge mitt liv för honom. Men när soldaterna kom blev jag rädd. Jag vågade inte stå på hans sida. Jag vågade inte erkänna att jag kände Jesus. Jag har följt Jesus i tre år. Vi har levt tillsammans. Men nu är allt så hemskt. Jesus har blivit fängslad. Jag vet att de kommer att döda honom. Jag var så feg. Jag sa att jag inte kände honom. Jag måste gå till de andra lärjungarna och berätta vad som har hänt. De håller sig inlåsta på ett rum.

Fråga: Hur många gånger förnekade Petrus Jesus?

Svar: Tre gånger.

Station 16: Pilatus hustru

Pilatus hustru: Det är min man som har makten. Det är han som bestämmer om Jesus ska få leva eller dö. Han heter Pilatus och är romersk ståthållare. Jag är hans fru. Det var till min man de kom med fången från Nasaret. Jag stod i rummet bredvid och såg på. Han var misshandlad och hade blivit torterad i fångelset. Han hade en krona med vassa taggar och en röd mantel. De hade satt på honom det för att driva med honom och kunna skratta åt honom. Vilken löjlig kung. Han hade sagt att han var Guds egen son. Om han nu är en kung måste han vara en annorlunda kung. En kung som kommer med fred, istället för vapen och krig. Min man ville släppa honom fri. Men folkmassans raseri hördes in i vårt palats: "Korsfäst honom. Korsfäst, korsfäst, korsfäst. Döda honom. Häng upp honom på korset. Korsfäst honom." Pilatus försökte prata med Jesus, men han var alldeles tyst. Han sa ingenting. Till slut skrek han åt honom: "Om du bara säger ett enda ord, kan jag släppa dig fri. Du måste försvara dig. Men säg något då, Jesus från Nasaret." Jesus var tyst. Det var som om han visste att han skulle lida och dö. Folkmassan fortsatte att ropa: "Korsfäst. Upp på korset med honom." Då kom min man på en idé. Han skulle låta folket välja. Det fanns en tradition att en fånge skulle släppas fri. Han lät dem välja mellan rövaren Barabbas och Jesus. De borde ha valt Jesus. Men det gjorde de inte. De valde Barabbas. De lät Barabbas bli fri och Jesus skulle korsfästas. Pilatus lät dem ta honom. Det fanns ingenting mer han kunde göra. De hängde upp Jesus på ett kors.

Fråga: Hur många rövare blev korsfästa tillsammans med Jesus?

Svar: Två rövare.

Station 17: Mannen som bar korset

Simon från Kyrene: Det var jag som fick bära hans kors. Jag, Simon från Kyrene. "Blanda inte in mig", ville jag ropa när soldaterna stoppade mig. Jag hade så bråttom. Jag hade inte tid att stanna. Jag måste hem till min familj. Blanda inte in mig. Men soldaterna stoppade mig. Vem vågar säga emot en soldat med vapen. Det är de som har makten, soldaterna med vapen. De tvingade ner mig på marken. Jag kunde höra deras håfulla skratt. Med en enda spark slog de omkull mig på marken. Och då såg jag honom, mannen från Nasaret. Jesus hette han, tror jag. Jag såg lidandet och tröttheten i hans ögon. Jag lyfte upp hans kors och bar det på min rygg.

Fråga: I vilken stad var Simon när Jesus blev korsfäst?

Svar: Jerusalem.

Station 18: Korsfästelsen

Johanna: Det är jag som står på avstånd när Jesus dör på korset. Det är jag, Johanna. Men vid korset står jag på avstånd, för jag vågar inte gå för nära. Jag såg hur Jesus led där han hängde på korset. Men jag kunde inte göra någonting. För några timmar sedan stod jag mitt i folkmassan och hörde deras raseri: ”Korsfäst, korsfäst, korsfäst honom.” Vad hjälper det om jag ber för hans liv? Min röst drunknar i den stora massan. Varför måste Jesus lida så? Vi trodde på honom. Ja, alla vi kvinnor som följde honom på vägen till korset. Men vid korset hörde jag soldaternas hånfulla skratt och folkmassans jubel. Lärjungarna höll sig inlåsta på ett rum. De var livrädda. Vi kvinnor stod vid korset, darrande och ängsliga. Sen gick solen ner. Vi stod kvar vid korset tills Jesus var död. Då tog de ner honom och lade honom i en grav. Och vi gick hem. Det fanns ingenting mer vi kunde göra.

? **Fråga:** Fundera tillsammans över varför Jesus blev dödad och korsfäst?

Station 19: Den tomma graven

Maria Magdalena: Jag heter Maria Magdalena och jag måste få berätta för er vad som har hänt. Jesus lever. Jag har sett honom. Graven är tom. Det var i morse det hände alltihop. Jesus hade blivit uppspikad på ett kors och dödad. Alla lärjungarna höll sig inlåsta på ett rum och var livrädda. De pratade om att bli fiskare igen. Nu var allting kört, när inte Jesus fanns längre. Men jag gick till graven. När jag kom fram till graven upptäckte jag att den var tom. Jag blev rädd. Jag var säker på att soldaterna hade stulit Jesus kropp. Men när jag stod och grät utanför graven kom det en man. ”Varför gråter du, kvinna?”, frågade han. ”De har tagit bort Jesus”, svarade jag. ”Maria”, sa han och då kände jag igen honom. Det var Jesus. ”Gå och berätta för mina lärjungar att det är sant att jag lever.” Jag var jätteglad och sprang iväg till lärjungarna och berättade alltihop för dem. Först trodde de inte på mig. Men nu är det flera lärjungar som har berättat att de har sett honom. Han lever. Jesus lever.

Fråga: På vilken veckodag blev Jesus uppstånden ifrån de döda?

Svar: En söndag.

Avslutning

Berättare: Röda tråden börjar med att Gud skapar världen, djuren, blommorna, människorna. Gud bryr sig om varenda människa i hela världen. Men människorna hade en dröm. De ville se Gud. De ville se hur Gud ser ut. Gud lovade att visa sig för människorna. Gud föddes som ett litet barn. Gud blev människa för att visa att han brydde sig om människorna. När vi vill veta mer om Gud kan vi läsa om vem Jesus var och vad han gjorde. Då får vi också lära känna Gud. Jesus visar oss ansiktet på Gud.

Förslag på en variant av ”Den röda tråden”

Spelhålan

Som variant till röda tråden kan scouterna bygga upp ett spel. Spelet består av trettio rutor, en tärning och 4–8 spelpjäser. Scouterna delas in i olika lag. En person i varje lag väljs till tärningskastare och resten i laget ska leta efter frågor. När tärningskastaren slår med en tärning och går så många steg som tärningen visar på spelplanen får övriga i laget leta efter nummer. Om man slår en sexa med tärningen ska man gå sex steg på spelplanen och övriga i laget leta efter frågan med samma nummer som rutan spelpjäsen hamnar på. Om de hittar frågan och svarar rätt får de fortsätta spelet.

Om de svarar fel hamnar de i fängelse och får stå där i en minut. Till detta spel behövs också en polis som håller koll på tiden i fängelset och en spelledare som också talar om för scouterna om de har svarat rätt på frågorna.

De trettio frågorna består dels av några utvalda dramatiseringar från den röda tråden men också frågor uppsatta på en lapp och gömda någonstans i kyrkan.

Några exempel på frågor till spelhålan:

1. Vad hette flickan som Simson älskade i Bibeln? (Svar: Delila)
2. Hur många judar dog under förintelsen? (Svar: Sex miljoner)
3. Räkna upp fyra andra grupper (förutom judarna) som inte hade rätt att leva under nazisttiden. (Svar: Homosexuella, handikappade, romer, kommunist)
4. Nämn ett namn på en profet i bibeln. (Svar: Jesaja, Jeremia, Hosea, Mika m.fl.)
5. Hur många år fyller er pastor i år? (Svar:)
6. Vad heter Svenska Missionsförbundets missionsföreståndare? (Svar: Krister Andersson)

7. Hur många dagar var Jesus i öknen? (Svar: 40 dagar)
8. Hur många veckor är en normal graviditet? (Svar: 40 veckor)
9. Mose hade två syskon, vad hette de? (Svar: Miriam, Aron)
10. Vad har Jesus gjort för något? Ge minst ett exempel.
11. Hur många kyrkor finns det i vår stad? (Svar:)
12. Vilket djur var det som lät efter att Petrus förnekat Jesus tre gånger? (Svar: Tuppen)
13. Det finns en bro mellan Sverige och Danmark, vad heter den? Bygg en legobro och ta med till ledaren och tala om rätt svar. (Svar: Öresundsbron)
14. (Kuggfråga) Hur många stjärnor finns det i universum? (Svar: Grattis, ni slipper svara på den frågan. Gå till spelplanen och ta tre steg framåt och svara på nästa fråga i stället)
15. Vad gör en scout på scoutläger? Hitta på minst fem roliga saker och berätta för ledaren.
16. Vad heter vår största planet – Pluto, Jupiter eller Nisse? (Svar: Jupiter)
17. Nämn namnen på minst tre böcker som Astrid Lindgren har skrivit.
18. (Kuggfråga) Hur många sandkorn finns det på jorden. (Svar: Grattis, ni slipper svara på den frågan. Gå till spelplanen och ta ett steg framåt och svara på nästa fråga i stället)
19. Gå direkt i fångelse och stå där i en minut.
20. (Läs ett kort avsnitt ur *Ronja Rövardotter*.) Vad heter de där små figurerna som hela tiden säger: ”Voffor gör ho på detta viset?” (Svar: Rumpnissar)

Några förslag till gudstjänster och andakter

Gudstjänst, fjärde advent

Denna gudstjänst växte fram i samarbete med Tryggve Emstedt, flyktingadvokat i Gävle.

Berättare: Gud, skapare av universum, föds som ett spädbarn. Maria, en tonåring och förälder, flyr med sin familj. Vi sjunger in julen för stora och små.

Hälsningsord och bön

Gemensam sång, nr 103 i Psalmer och Sånger: Bereden väg för Herran

Textläsning ur Jesaja 9:2

Under textläsningen bär någon in ett ljus och tänder det.

Någon/några läser upp tidningsrubriker (*Leta gärna upp aktuella rubriker*):

”Fredsmidlare mördades brutalt i Kongo-Brazzaville”,

”Kriget gjorde femtonåriga Sanela föräldralös”,

”Bomberna faller åter över Bagdad”,

”Tonåring fick livstid för mord. Tidigast om tjugofem år har femtonårige Michael rätt att begära nåd”,

”Sydafrikas folk bekostar svenska JAS-flygplan”,

”Vårdpersonal utbränd”,

”Denna julnatt har ett nytt barn fötts till världen. Två unga tonårsföräldrar sökte tak över huvudet för sitt lilla barn. Det fanns inte plats för dem på stadens hotell. De fick tillbringa den kalla natten i ett stall”.

Textläsning ur Jesaja 9:3–5

Körsång: Advent är mörker och kyla

Diktläsning, de fyra adventsljusen tänds

Textläsning ur Lukas 1:26–27

Berättare: En tonårstjej ska bli mamma. Vi låter Maria själv få berätta.

Maria: Varför måste timmarna gå så långsamt? Kan det inte vara kväll nu? Då får jag träffa honom som jag älskar – Josef. Men hur ska jag kunna berätta det ofattbara som har hänt? Jag förstår det inte själv. Varför måste mitt liv vara så upp och ner? Josef och jag har alltid kunnat prata om allting. Nu har jag varit med om något som jag inte kan berätta. Hur ska man kunna förklara för någon att

man har sett en ängel? ”Jo, jag höll på att vika ihop tvätten en dag, när det kom en ängel. Jag vet inte varifrån den kom, men plötsligt var ängeln där, klädd i vita skinande kläder.” Så kan man inte säga, för vem skulle tro på mig? Men det är sant och jag blev så rädd. Men ängeln sa att jag inte skulle vara rädd.

Textläsning ur Lukas 1:28–38

Maria: Sen försvann ängeln och nu måste jag berätta för Josef. Tänk om han inte tror på mig. Jag är en helt vanlig tjej. Det är ingenting speciellt med mig. Varför fick just jag vara med om det här? Jag ska bli mamma till Guds son. Ett litet barn som ska heta Jesus. Vad ska mina föräldrar säga? Mina grannar och Josef? Tänk om Josef inte tror på mig? Tänk om han skiljer sig ifrån mig. Då står jag där ensam med barnet. Jag är bara tretton år. Hur ska jag kunna klara av det? Jag har hela mitt liv framför mig. Ja, mitt liv och ett litet barns liv. Jag ska bli mamma till ett skrikande och hjälplöst barn. Det barnet är Guds egen son. Tänk om jag inte klarar av det?

Körsång: Var inte rädd, du lilla Maria

Textläsning ur Lukas 1:18–19

Josef: Jag kan inte tro på Maria. Hur skulle det hon berättar kunna vara sant? Hon är gravid och ska få ett barn. Jag är inte far till det barnet. Hur kunde hon svika mig så? Hon har säkert hittat någon annan. Vi älskade varandra, det trodde jag åtminstone. Vad ska jag göra nu? Jag måste göra slut med henne. Men om jag lämnar henne så kan de straffa henne. Enligt lagen har hon begått äktenskapsbrott och kan straffas med döden. Det vill jag inte. Jag måste skilja mig ifrån henne i tysthet.

Textläsning ur Matteus 1:20–25

Berättare: Något händer som gör att Josef ändrar sig. En ängel kommer också till honom. De ska bli föräldrar till Guds egen son. Två tonårsföräldrar får ta emot Gud själv i sitt hem. Deras liv förändras, vänds upp och ner. Hur kändes det för Maria och Josef? Vi vill ha fakta och logiska svar på alla våra frågor. Men vad händer när det inte går? Kan det få vara ett mysterium, att Gud, skaparen av universum, föds som ett litet spädbarn? Barnet sparkar inne i Marias mage. Snart händer det. Nio långa månaders väntan. Maria jublar och sjunger en glad lovsång. Den kan hon inte hålla tillbaka. När orden inte räcker till kommer sången. Gud väljer sin egen väg in i världen. Gud blir ett foster i en ung flickas kropp. ”Var inte rädd”, säger Gud. ”Det är dig jag behöver.” Maria ser var Gud är och det är därför hon kan lovsjunga. Hon ser att Gud finns i det svaga och värnlösa. Hon ser att

Gud har valt sida. Hans sårbarhet är hans sätt att nå oss. Maria var med och bar Gud till världen. Finns det plats för Gud i våra liv?

Textläsning ur Jesaja 9:6–7

Under textläsningen bär någon fram ett barn i kyrkan.

Gemensam sång, nr 485 i Psalmer och Sånger: Ett litet barn av Davids hus

Textläsning ur Lukas 2:1–20

Körsång: Ett barn är fött

Berättare: I tvåtusen år har människor drömt om rättvisa och en värld utan krig. ”Bryr Gud sig om hur världen ser ut? Jag är en människa, bara som en liten prick mitt i det oändliga universum. Vet Gud om att jag finns?” Gud hade lovat att visa sig för människorna. Men hur det skulle gå till var det ingen som visste. Någon önskade att Gud skulle komma som en stark ledare och befria dem från krig, svält och fångenskap. Någon önskade att Gud skulle komma som en kung, födas i ett palats, rida in på gator och torg med ära och makt, på en vacker stridshäst. Men då skulle Gud bara vara till för de rika. Istället väljer Gud att komma som ett hjälplöst barn för att visa att Gud är nära alla människor.

Gemensam sång, nr 129 i Psalmer och Sånger: Och det hände vid den tiden

Berättare: De som arbetade hårt på natten med att vakta får, de var de första som fick lyssna till glädjebudet om att Gud hade fötts som ett litet barn samma natt. Till de trötta, hungriga, rättslösa, ensamma, hårt arbetande och arbetslösa kommer Gud med ett budskap om glädje och hopp.

Gemensam sång, nr 114 i Psalmer och Sånger: Stilla natt

Förbön och Herrens bön

Textläsning ur Matteus 2:1–12

Körsång: Gläns över sjö och strand

Textläsning ur Matteus 2:13–18

Berättare: Det finns de som säger att invandrare och flyktingar som kommer till Sverige skulle vara ett hot mot vårt land och vår kultur. En dag blev Gud själv ett flyktingbarn.

Ljud från en helikopter som flyger över huvudet och vapen som smattrar.

Berättare: Två unga föräldrar är på flykt med sitt lilla barn. De kom till Sverige för sex dagar sedan och söker nu asyl. Ska de få stanna eller kommer de att utvisas?

Josef sitter på en stol och en röst hörs. Det är från invandrarverket.

Handläggare på invandrarverket: Jaha, och ditt namn är Josef? Så du har tagit dig ända hit från Palestina? Vad har du för anledning att söka asyl i vårt land? Du säger att du söker asyl, därför att ditt barn är hotat av landets statsmakt. Men kan du bevisa det? Nej, inte det... Vilken resväg tog du för att komma hit till Sverige? Vilka länder reste du igenom? Stannade du någonstans på vägen, i Tyskland kanske? I så fall kommer du att avvisas direkt. Har ni några anhöriga här i Sverige, några föräldrar eller syskon? Vilken dag kom ni, du, din fru och ert barn, till Sverige? Jaha, så ni har redan varit i Sverige i sex dagar? Varför sökte ni inte asyl redan första dagen? Så ni har lyckats ta er hit ända från Israel? Jaha, Palestina, säger ni. Hur lyckades ni ta er hit så lång väg? Det var en lång resa. Du säger att ditt barn är hotat. Det finns inga bevis för det. Varför skulle vi tro på dig? Ni kommer alltid med överdrivna historier. Ja, vi slutar här. Vi kommer inte längre just nu.

Berättare: Josef söker asyl, därför att hans barn är hotat. Skulle Gud få uppehållstillstånd i vårt land om han sökte asyl? Många människor är på flykt i världen idag. Också där finns Gud. Det är lätt att göra julevangeliet gulligt och mysigt. Men den natten då Gud kom till världen fanns det både ensamhet och kyla. Gud dimper ner en natt i världen, mitt i röran av krig, svält, oro och ängslan. Gud kommer till en värld som drömmer om fred. Gud föds som ett barn, inte till välutbildade rika föräldrar, utan till en av oss. Maria och Josef är som folk är mest. Det finns inga krav på att det ska vara välstädat och prydligt när Gud kommer. Julens budskap handlar om att Gud bryr sig om oss och vill vara nära oss. Gud kommer för att ge oss hopp, mitt i vår egen vardag. Det folk som vandrar i mörkret ska se ett stort ljus.

Textläsning ur Jesaja 2:2–5

Välsignelsen

Gemensam sång, nr 105 i Psalmer och Sånger: Hosianna, Davids son

Berättare: Från oss alla, till er alla, en riktigt God jul!

Gudstjänst, första söndagen i fastan

Tema: Människan och makten

Inledningsord ur Psaltaren 139

Hälsningsord

Gemensam sång, nr 7 i Psalmer och Sånger: Lova Herren, sol och måne

Textläsning ur Hebréerbrevet 4:15–16

Körsång: You've got a friend

Pålysningar

Gemensam sång, nr 358 i Psalmer och Sånger: Gud har skapat allting

Drama: "Makten och människan" (*se station 2 i kapitlet Den röda tråden*)

Dialogpredikan:

A: Men hur kunde han slå ihjäl sin egen bror? Varför gör vi så mycket ont? Varför förstör vi världen?

B: Vi drömmer om makt. Tänker på oss själva. Vi vill ha makt över både liv och död. Leva i all evighet.

C: Tänk vilken kunskap vi har. Idag har vi makt att bestämma hur våra barn ska se ut. Jag vill ha perfekta barn. Intelligenta och vackra, blåögda, blonda och långa.

B: Just det. Och varje jordgubbe ska se exakt likadan ut som den som min granne får. Allt handlar om kontroll. Kontroll över mitt eget och andras liv.

A: Nej, det låter ju tråkigt. Jag vill inte ha den kunskapen. Livet måste få vara spännande ibland.

C: Men vi har ju lärt oss mycket om livet. Kunskap kan vara bra. Ska vi inte kunna forska om sjukdomar och rädda liv? Förlänga livet? Är det fel med kunskap?

B: En del kunskap är ju bra. Kunskapens träd på gott och ont symboliserar all kunskap. Men behöver vi ha all kunskap? Kunskapen om framtiden? För att ha all den kunskapen måste vi ju vara Gud. Vi behöver ingen Gud. Vi kan vara Gud själva. Är det vad vi vill?

A: Nej. Jag vill vara nyfiken. Jag vill vara människa. Det är bara Gud som kan skapa liv. Vi människor kan inte.

C: Men vi människor är rätt bra på att avsluta liv. Vi har alla krig, kärnvapen, handgranater, Boforskanoner, JAS-flygplan, bomber, minor, kemiska vapen, svält, mord, våld, dödsstraff, abort, koncentrationsläger...

A: Stopp! Sluta nu. Jag vill inte höra mer. Det måste ju visa att våldet och ondskan segrar. Men jag vill inte att ondskan ska segra över det goda.

B: Det måste finnas något annat att tro på, när våldet och lidandet är så stort.

C: Tro på Jesus.

A: Är det så enkelt då? Gud hade ju chansen att få stopp på eländet. Jesus kunde ha tagit makten.

B: Vilken makt?

A: Makten att förvandla sten till bröd. Att kasta sig utför en mur och låta änglarna fånga upp honom. Att härska över hela världen så att allt ställdes till rätta igen. Allt detta blev han erbjuden ute i öknen. Allt skulle bli hans, bara han tillbad det onda. Men han tog inte chansen.

C: Nej, han valde att släppa makten och kontrollen. Han valde att bli människa. Adam och Eva föraktade människan och ville bli Gud, men Jesus väljer människan. Han väljer den obekväma vägen.

A: Och vilken väg brukar vi välja? Den lättaste – eller hur?

B: Javisst. För kärlekens väg gör oss sårbara och vi vill helst ha kontroll över våra liv. Jesus släpper kontrollen och låter sig till och med dödas för kärlekens skull.

A: Men hur kan man döda en människa som visar så mycket kärlek? Hur kunde han bli farlig?

C: För att han är Gud och kanske för att han ville visa att varje människa är värd att älska. När en människa får möta kärlek väcks hon till nytt liv. Plötsligt ser makthavarna att de människor som de tidigare tryckt ner och föraktat börjar resa sig igen och få självförtroendet tillbaka. De vågar tro på sig själva igen. Visst måste det upplevas som ett hot. Hur ska makthavarna nu kunna ha kontroll över folket? Därför måste Jesus dö.

B: Det enda som kan vinna över ondskan i slutändan är kärleken och det är därför den är så farlig.

A: Farlig?

C: Därför att den river ner murar mellan människor. Den spränger gränserna. Kärleken är egentligen den starkaste makt vi har. Det är en makt som vågar mista kontrollen.

Körsång: Älska mig! (Cantarellen 2)

Kollekt tas upp under gemensam sång, nr 703 i Psalmer och Sånger: Jorden är Herrens

Förbön

Herrens bön

Gemensam sång, nr 289 i Psalmer och Sånger: Guds kärlek är som stranden

Välsignelsen

Gemensam sång, nr 710 i Psalmer och Sånger: Sol och jord och luft och hav

En andakt om kärlekens väg

Se, vi går upp till Jerusalem...

Det är en vandring vi får följa under fastetiden. Jesus går med sina lärjungar en tung väg och lärjungarna vet inte riktigt vart den bär. För andra var det fest och glädje, men för Jesus var det vägen mot lidande och död – en kärlekens väg. Den kunde tyckas dåraktig då, liksom nu, i en hotfull och våldsam värld där kärleken är undanskymd.

När kraven på människorna blir allt högre, arbetstempot ökar och arbetslösheten samtidigt leder till att människor förlorar mening och hopp i sin egen vardag, när det dras ner på sjukvården och människor hamnar i kläm, när allt fler länder befinner sig i krig och svält – då verkar också kärleken långt borta. Jesus ger oss Guds ansikte i världen. Vi älskar, därför att Gud älskar oss först. Därför är kärleken också utmanande mot egoism, fördomar och hat.

Från inbördeskrigets Kongo berättas hur några soldater trängde in i en kyrka där flyktingar gömt sig. Just när de tänkte skjuta började en tonårsflicka be till Gud om hjälp. Soldaterna hörde sitt eget språk och frågade: "Hur kan du leva tillsammans med fienden?" "Jag tillhör ert folk, men era fiender är min familj. Vi hör ihop i kyrkan", svarade flickan. Soldaterna lät den gången flyktingarna leva.

På långfredagen är natten som mörkast. Korset är en plats av övergivenhet utan hopp, en symbol för rädsla och ondska. Jesus dör på korset för att vi aldrig någonsin ska behöva vara utan Gud. Verklighet trygghet ligger inte i styrka, makt och framgång, utan i kärlek och värme. Genom korset anar vi att döden inte har sista ordet.

När påskens gryning kommer, sörjer några kvinnor vid en grav. Deras tårar vänds i hopp till nytt liv när de förstår vem Gud är.

Fler berättelser som tolkar livet

I den här boken har olika bibelberättelser använts som exempel på hur bibeln tolkar livet. Här följer tips på ytterligare berättelser som är användbara på ungefär samma sätt.

I allra första början (1 Mos 1–11)

De första elva kapitlen i bibeln handlar om varje människas eget jag, förhållandet till medmänniskan och till Gud. De första elva kapitlen är allmängiltiga, därför att de handlar om människan i alla tider och hennes möte med frågor om meningen med livet.

Vad är en människa?

"Gud skapade människan till sin avbild, till Guds avbild skapade han henne. Som man och kvinna skapade han dem." (1 Mos 1:27)

Vi kan läsa om hur både män och kvinnor kompletterar varandra. För att skapa en hel mänsklighet behövs varje människa. Men också för att spegla Gud.

En enda människa kan aldrig ensam spegla Gud. Människa är man bara tillsammans. Alla skrikande och hjälplösa barn, trotsiga tonåringar, trötta småbarnsföräldrar och pensionärer behövs. Varje människa är en unik del av skapelsen. Genom en mångfald kan vi spegla Gud och också ta ansvar för skapelsen.

Vad är vår plats i tillvaron? Berättelsen aktualiserar ansvaret för skapelsen, miljöfrågor, människosyn.

Gud har gett oss makten att vara människa. Gud skapade människan till sin avbild. Men Gud skapade också människan till man och kvinna, till olikheter. Man kan fundera vidare på ung/gammal, vit/svart, lång/kort. Hur mycket krävs för att man ska kallas människa? Bibelberättelsen vill säga att varje människa är unik och har ett värde. Som människor får vi ett ansvar för skapelsen. Vi ställs inför olika val. Ingen ensam kan bära fullkomligheten att vara Guds avbild, men när olikheterna möts förökas skapelsen. Mångfalden är inte given som ett hot, utan är en förutsättning för livet.

Berättelserna om oss själva, de två skapelseberättelserna, syndafallet

Det finns två skapelseberättelser i bibeln. Båda handlar om vatten. I den första berättelsen är vattnet ett hot. Den andra handlar om hur vattnet ger både liv, växt och en framtid. Öknen är livlös och tom, men när regnet strömmar ner får öknen liv och allt börjar växa. Utan vatten finns det inget liv. Men när regnet kommer börjar buskar, träd och all grönska att spira och växa.

De första berättelserna i bibeln handlar om människornas drömmar om att få bli som Gud, få makt över liv och död. Från början var världen god och bra. Män-

niskorna fick ett ansvar för skapelsen. Men något gick sönder i skapelsen. Respekten för andra människor, för livet och för Gud förstördes. Människan ville ha mer makt och trodde att hon kunde bestämma över både livet och döden. Det fanns en gräns som människan inte fick överträda, för då skulle hon bli som Gud.

Samarbete eller rivalitet (Kain och Abel)

Det är bara Gud som kan ge liv. Människorna kan inte skapa liv. Men människor är duktiga på att avsluta liv. Det första mordet ägde rum när Kain slog ihjäl sin bror. I vår tid händer det varje minut att någon mördar för en plånboks skull, att en man misshandlar sin fru till döds, att en soldat stupar i ett krig eller att staten utövar sin makt genom att döma någon till döden för ett brott som han har begått. När är det rätt att ta någon annans liv?

Berättelsen om Kain och Abel, det första mordet, handlar också om rivalitet. Kain klarar inte av olikheten mellan sig och sin bror. Abel bär fram sin offergåva inför Guds ansikte. Det gör också Kain, men samtidigt är han upptagen med att jämföra sin offergåva med broderns. Kains självkänsla krymper. Han blir tvungen att visa vem han är. Hatet växer och det leder till mord.

I Gamla testamentet finns det många berättelser om ondska och våld. Gamla testamentet berättar om hur livet och verkligheten är. På grund av våldet drivs hela samhället in i hämndens spiral. ”Slår någon ihjäl en människa, skall han straffas med döden ... Skadar någon sin nästa, skall man göra med honom som han har gjort: bruten lem för bruten lem, öga för öga, tand för tand. Samma skada som han har vållat en annan skall tillfogas honom själv ... den som slår ihjäl en människa skall själv dödas.” (3 Mos 24:17–21)

Vad gör Kain med sin vrede? Frågan är vad vi gör med vår vrede när någon vi älskar blir mördad eller misshandlad. Vad gör vi med vreden, sorgen och rädslan när något meningslöst händer, när våldet drabbar oss?

Berättelsen om Kain handlar om hur han räknar bort Gud. Han vill ta ansvar för sitt eget liv, men dessutom slippa ansvaret för sina medmänniskor. Kain tar makten över både livet och döden och slår ihjäl sin egen bror. Berättelsen om Kain slutar med att Gud låter Kain leva. Kain vågar inte möta Guds ansikte, men Gud sätter ett omsorgsmärke på hans panna. ”Jag räknar med dig.” Gud älskar även den som har mördat. Gud ger mördaren frihet att välja: stanna kvar hos Gud eller gå bort.

Katastrofer – när det oförklarliga händer (Syndafloden)

Frågan om världskatastrofer och vår gemensamma rädsla har utifrån berättelsen om Noa bearbetats av en lång rad författare. Under senare delen av 1900-talet har syndafloden tolkats både som det totala kriget med kärnvapen, den totalitära

staten, överbefolkningen, miljöförstöringen och energibristen. Berättelsen aktualiserar vår innersta rädsla, att mitt i all utveckling ha tappat färdriktningen.

Några exempel på författare som behandlat detta tema:

- Harry Martinsson skildrar i diktverket ”Aniara” hur mänskligheten har kommit ur kurs och inte har något mål. Man kan bara drömma om det förgångna.

- Både Nevil Shute, ”På stranden”, och PC Jersild, ”Efter floden”, tar upp temat om kärnvapenkriget.

- Marianne Fredriksson skildrar i boken ”Syndafloden” den totalitära staten, med frågorna om förtryck och frihet, rädsla och kärlek.

Vattnet är i Gamla testamentet en dubbel bild. Det berättar både om hot och om hopp. Mitt i katastrofen räddas Noa på vattnet. När Israels barn tågar ut ur Egypten bereder Gud en väg rakt igenom dödshotet, vattnet. Den bilden är Gamla testamentets starkaste grundberättelse för det kristna dopet, att passera genom döden till livet. Också Jonaberättelsen handlar om frälsning (räddning) genom vatten, passagen genom döden till livet. I ljust av detta kan man också läsa om hur Jesus stillar stormen när lärjungarna är färdiga att ge upp. Det är också därför som Jesus hänvisar till det stora tecknet på vem han är, inte mirakel eller underverk, utan Jonatecknet, det vill säga att han ska gå före genom döden till livet och bana väg för vårt liv.

Ny början i en trasig värld (Noa)

Noa lever mitt i en trasig värld av miljökatastrofer och ondska. Det står i bibeln att Herren såg att ondskan var stor och människornas tankar var onda. Det fanns en våldsspiral i samhället som hela tiden ökade. På jorden fanns det både våld, lidande och död. Människorna tänkte bara på sig själva och levde utan ansvar för skapelsen. Då blir Herren arg och tänker utplåna alla djur och alla människor. Men några människor får leva och det är Noa och hans familj.

I berättelsen om Noa kan Gud ändra sig. Gud både ångrar sig och ändrar sig. Det kan man också upptäcka i berättelsen om Jona. Först tänker Gud förgöra hela mänskligheten. Men han stannar upp och ändrar sig. Noa och hans familj får en chans att göra något nytt och bra med världen, ta ansvar för skapelsen och livet. Gud engagerar sig i människornas liv och vill egentligen säga ja till livet, trots att det kan verka ganska mörkt i världen.

Berättelsen om Noa är på samma gång en berättelse om frälsning. Den handlar om att bli räddad. Gud bär människorna genom en katastrof. För Noa och varje människa blir det ett val. Utan Gud finns inget liv i verklig mening. Med Gud börjar det nya livet, mitt i världen.

Gud ger också ett löfte till världen. Ett löfte om ett förbund. Regnbågen är tecknet på ett förbund mellan Gud och människa. Noa och hans familj får upp-

giften att bygga upp världen igen och ta ansvar för skapelsen. Gud lovar att alltid vara med dem och hela mänskligheten. Förbundet är ett tecken på att människan och Gud hör ihop. Det tecknet vänder sig till hela skapelsen och alla folk. När Gud sluter ett förbund med Abraham gäller det enbart ett folk. Men när Jesus Kristus instiftar nattvarden, det nya förbundet, vänder han sig till hela världen. Jesus dör på korset för att världen ska få leva.

Fyra profeter i välstånd (Hosea, Amos, Jesaja och Mika)

Fyra profeter från 700-talet har valts ut här för att de kan lära oss något om livet och samhället idag: Hosea, som också kallas för kärlekens profet, Amos, som kallas för rättfärdighetens profet, Jesaja, som är helighetens profet, och Mika, fredens profet.

Amos, Hosea, Jesaja och Mika. De levde ungefär samtidigt. Situationen på 700-talet i både Juda och Israel var att man hade en lång fredsperiod och växande välstånd. Det fanns en maktbalans så man hotades inte av stormakter. Det var expansion i det ekonomiska livet. Till detta finns många paralleller till vår egen situation.

Bakom den vackra bilden av högkonjunktur så fanns en allt mer ökande social orättvisa. De rika använde sig av mutor och korruption. Man förtryckte de skuld-satta. Religionen präglades av att man tolkade rikedom som en välsignelse från Gud. Det innebar att de fattiga fick skylla sig själva. Gudstjänstlivet var imponerande, både i Betel i Nordriket (Israel), där man sjöng lovsång och offrade till Herren, och i Jerusalems tempel i Sydriket (Juda).

Amos

Amos, som är rättfärdighetens profet, predikade i Nordriket mot självrättfärdighet och säkerhet. Han angrep tanken att Gud skulle ha gett oss rikedom. Han ironiserade över den växande rikedom, där människor hade både sommarhus och vinterhus och vilade på elfenbenssoffor. De framgångsrika affärsmännen blev rika genom att förfalska mått och vikt. Rättsväsendet präglades av korruption. De rika köpte sin rätt av domarna som satt i statsporten. De fattigas rätt såldes för priset av ett par skor.

I denna situation menade Amos att själva religionen var oäkta. Rättvisa måste gå före lovsång.

Hosea

Några år senare framträdde Hosea, också han i Nordriket. Medan Amos hotade med Guds straff och knappast kunde tro att det fanns nåd hos Herren i denna

syndiga tid, framställde Hosea Gud som den kärleksfulle, som ständigt börjar på nytt och förlåter.

För att illustrera sin predikan, gifte sig Hosea med en ständigt otrogen kvinna, Gomer. Trots att hon gång på gång låg med andra män upphörde inte profetens kärlek. ”Kärleken övervinner allt”, var budskapet från Herren. Guds nåd är större än mänskliga känslor.

Jesaja

I Sydriket, Juda rike, framträdde Jesaja med budskapet om Guds helighet. Jesaja brukar kallas för helighetens profet. Han levde bland de högre klasserna i Jerusalems tempel, där Guds helighet bränner och avslöjar synden, men Gud renar profeten och sänder honom att predika omvändelse.

En del av Jesajas budskap gäller att man inte ska förlita sig på stormakterna och tro sig kunna rädda freden genom ett politiskt maktspel. Framtidshoppet ser han i ett barn som ska födas, den unga kvinnan ska bli havande. Med den bilden visar han att Guds kraft växer underifrån – inte från maktpositionerna.

Mika

Mika fanns ungefär samtidigt, också han i Juda rike, Sydriket. Men han levde på landsbygden bland vanliga människors dagliga bekymmer för mat och hem. Även Mika ser hur kriget framför allt drabbar de fattigaste, men han har också ett annat aktuellt budskap som känns igen i vår tid: ”Det finns ingen fred utan rättvisa.” Därför är han både politiskt och ekonomiskt kontroversiell.

Hans stora vision är att rustningarna ska begränsas och användas för fredliga ändamål och vapenproduktionen ska ställas om till välfärd för dem som har det sämst i samhället. Han ser i en vision hur svärden ska smidas till plogbillar. Han säger också att social trygghet är en förutsättning för freden. Herrens dag är ett tillstånd då var och en tryggt ska kunna sitta under sitt eget vinträd och sitt eget fikonträd, det vill säga ha en grundläggande bas för det dagliga livet, och inte behöva uppleva hot mot sitt liv eller mot sin egendom från någon.

Fred i vår tid

Man kan utifrån profeternas budskap fundera över hur vårt land kan sälja vapen till fattiga länder och samtidigt ge bistånd till samma länder. Är det så? Behöver vi sälja vapen? Vad händer om Sverige skulle börja arbeta för en värld utan vapen?

Jobs bok

Jobs bok ger möjlighet att bearbeta frågan om det orättvisa lidandet. Vems är felet att det onda sker? Jobs bok kan också ge anledning att ta upp frågan om vilka bilder av Gud vi har, om det onda som sker är straff, eller om Gud är frånvarande och tillvaron meningslös.

Ur berättelsen om Job skymtar både den lidande människan, som kommer inför sin Gud tillintetgjord, och den Gud som kommer människan nära och visar sitt ansikte rakt genom livets mörkaste händelser.

Kanske skymtar bakom Jobs ansikte den Gud som själv utan synd tog på sig lidandet. När vi frågar inför det oförklarliga: ”Vem bär skulden?” är inte Guds svar en prydlig teori. I Jesus Kristus svarar han: ”Jag bär både din och världens skulder.”

Därmed kan berättelsen om Job vara ett förspel till berättelsen om Jesus Kristus.

Tack till:

- Andreas Sandin, som har hjälpt till att arbeta fram materialet till bibelstudierna för tro, hopp och kärlek, på nyårslägret i Mellansvenska distriktet av Svenska Missionsförbundet och SMU.
- Maria Stjernerhoff och Madeleine Geholm, som har varit med och arbetat fram material till skolarbetet i Valbo och också varit med om flera av de idéer som finns i denna bok.
- Mattias Keller, som varit med i arbetet med pjäsen ”Marias flyktingbarn”.
- Amelia Morey-Strömberg och Tryggve Emstedt, medlemmar i Gästriklands Asylkommitté, som har funnits med som inspiratörer till delar av materialet.